

Bakalářská práce

2011

Karolína Pavlíková

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra filosofie a religionistiky

Bakalářská práce

OBNOVA PRAŽSKÉ ŽIDOVSKÉ OBCE PO ROCE 1989

Vedoucí práce: Mgr. Martin Klapetek, Ph.D.

Autor práce: Karolína Pavlíková

Studijní obor: Humanistika

Ročník: 4.

2011

Prohlašuji, že svoji bakalářskou – diplomovou práci jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

Dne 15. března 2011

.....
Podpis studenta

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Martinu Klapetkovi, Ph.D., za cenné rady,
připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH:

ÚVOD.....	7
1. UDÁLOSTI SOUVISEJÍCÍ S ŽIDOVSKÝM OBYVATELSTVEM V LETECH 1945 – 1989	9
1.1 Emigrace židovského obyvatelstva	10
1.2 Omezování náboženské svobody	10
1.3 První vlna antisionismu a politické procesy v 50. letech	12
1.4 Uvolnění režimu a následná normalizace	13
2. SAMETOVÁ REVOLUCE A VÝVOJ PRAŽSKÉ ŽIDOVSKÉ OBCE PO ROCE 1989	19
2.1 Pražská židovská obec po Sametové revoluci	19
2.2 Vývoj života Pražské židovské obce od roku 1990 do krize v roce 2003 ...	20
2.2.1 Antisemitské výpady po Sametové revoluci	22
2.2.2 Rozvoj v Pražské židovské obci	23
2.2.3 Stoletá povodeň v roce 2002	27
2.3 Konflikt mezi etnickou a náboženskou koncepcí Pražské židovské obce ..	28
2.4 Nový statut Federace židovských náboženských obcí v České republice ..	33
2.5 Vývoj Pražské židovské obce po krizi	34
3. STRUKTURA PRAŽSKÉ ŽIDOVSKÉ OBCE	36
3.1 Rabinát	36
3.2 Košer služby	37
3.3 Lauderovy školy	37
3.3.1 Mateřská škola	38
3.3.2 Základní škola „Gur Arje“	39
3.3.3 Gymnázium „Or Chadaš“	39
3.4 Sociální péče	40
3.5 Ekonomické oddělení	41

4.	FEDERACE ŽIDOVSKÝCH NÁBOŽENSKÝCH OBCÍ A ORGANIZACE SOUVISEJÍCÍ S ŽIDOVSKOU OBCÍ V PRAZE	43
4.1	Federace židovských náboženských obcí	43
4.2	Organizace působící v Pražské židovské obci	44
4.2.1	Bejt Simcha	44
4.2.2	Židovská liberální unie	45
4.2.3	Bejt Praha	45
4.2.4	Česká unie židovské mládeže	45
4.2.5	Sportovní klub Hakoach	46
4.2.6	Ukradené dítě – Hidden Child	46
4.2.7	Sdružení židovských vojáku a odbojářů	46
4.2.8	Tereziňská iniciativa	47
4.2.9	WIZO	47
4.2.10	MATANA, a.s.	47
5.	ŽIDOVSKÉ MUZEUM	49
	ZÁVĚR	51
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ – literatura	53
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ – tiskoviny	55
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ – internetové zdroje	55
	SEZNAM ZKRATEK	60
	SEZNAM PŘÍLOH	61
	PŘÍLOHY	62
	ABSTRAKT	69

ÚVOD

Po konci války v roce 1945 se českoslovenští Židé začali vracet zpět z koncentračních táborů, bojišť a emigrace s touhou a nadějí na nový život. Ten se ale zcela nevyvíjel podle jejich očekávání. Když se po únoru roku 1948 dostala k moci komunistická strana, nikdo ještě zdaleka netušil, že opět nastane doba útlaku, sledování a nesvobody a to nejen pro židovské obyvatelstvo Československa. Po vzniku státu Izrael ho Československá republika jako jedna z mála zemí podporovala dodávkami zbraní ve vidině, že se z něj stane prokomunisticky orientovaný spojenc na Blízkém východě. To se však nestalo a Izrael se stal v očích komunistických vůdců jedním z představitelů imperialismu a agrese. Mnohé židovské obce i samotní Židé se shledávali s problémy ve vyřizování majetkových restitucí a vláda se snažila zamezit financování obcí zahraničními organizacemi a tím docílit finanční závislosti na státu. Díky tomu se Rada židovských náboženských obcí potýkala se značnými finančními problémy. V důsledku toho byla postupně likvidována většina židovských obcí, jež se snažila po válce obnovit svoji činnost. Zbývající obce, které svoji existenci udržely, byly plně podřízeny státní moci. V průběhu padesátých let také začaly notně sílit některé protižidovské tendence z řad části obyvatel i vládních příslušníků. Mnozí Židé na počátku padesátých let emigrovali do Izraele. V šedesátých letech došlo ke krátkému uvolnění režimu do doby takzvané normalizace, kdy se opět vztah státních orgánů k židovskému obyvatelstvu značně zhoršil. Veřejným programem Komunistické strany se stal boj proti sionismu a tím se vystupňovalo opětovné, ale podstatně důkladnější sledování státní bezpečností a vystupňovala se tím i cílená protižidovsky zaměřená propaganda. Byly přijímány nové zákony a zestátněoval se majetek obcí. V tomto duchu se odvíjel život Židů v Československu až do Sametové revoluce v roce 1989.

Je nutno zmínit, že i po roce 1989 v některých částech společnosti zůstává určité protižidovské naladění, se kterým se museli židovští obyvatelé vyrovnat. V průběhu následujících let se situace ohledně postoje vládních orgánů a společnosti vůči Židům výrazně zlepšila. Začaly probíhat majetkové restituce a život v židovských obcích se začal obnovovat. V Praze v průběhu let začaly vznikat nejrůznější organizace a spolky přidružené k Židovské obci, začali se také vracet z emigrace někteří Židé a židovské obce, hlavně ta pražská, začaly bohatnout. V důsledku tohoto rozvoje se také začínají objevovat protesty proti podmínkám členství a přijímání nových členů do židovských obcí.

Začínají rovněž vznikat konflikty uvnitř Pražské židovské obce kolem náboženství, institucionálních názorů ohledně rozhodování v obci, správy nově restituovaného majetku a mnohé další drobné neshody, které vyústily v téměř dvouletou krizi Židovské obce v Praze. Tato kauza se rovněž neobešla bez mnohých slovních útoků mezi jednotlivými vedoucími činiteli obce, které samozřejmě probíhaly pomocí médií.

Cílem práce je shrnout vývoj a obnovu života Židů v České republice a především v Praze po roce 1989. V první části se snažím poukázat na některé události, které se odehrály v období od roku 1945 do Sametové revoluce v roce 1989 a jsou nedílnou součástí událostí a života Židů v Československu před pádem komunistického režimu. V dalších částech se pak pokusím nastínit, jak se vyvíjel život v Pražské židovské obci po Sametové revoluci, co předcházelo již zmíněným sporům a jak vypadá Pražská židovská obec v současnosti.

K vypracování této práce jsem se snažila využít všech dostupných materiálů, které jsou uvedeny v seznamu použité literatury. K vypracování mi velmi posloužily Věstník Židovských náboženských obcí v Československu (1952 - 1990), Roš chodeš (1990 – 2011) a webové stránky obce a jiných organizací. Ke zpracování některých historických údajů mi značně přispěly knihy A. Heitlingerové „Ve stínu komunismu a holocaustu“, K. Kaplana „Komunistický režim a politické procesy v Československu“ a publikace J. Svobodové „Zdroje a projevy antisemitismu v českých zemích 1948-1992“. Pomohly mi také publikace vydané Židovským muzeem v Praze vzniklé na základě přednáškového cyklu ve Vzdělávacím a kulturním centru v Praze v letech 2002-2008 a to především publikace „Židovská menšina v Československu ve dvacátých letech“ uspořádaná B. Soukupovou a M. Zahradníkovou, „Moje setkání s židovstvím“ uspořádané M. Pojarem a „Židovská menšina v Československu po druhé světové válce“ uspořádaná B. Soukupovou, P. Salneren a M. Ludvíkovou. Z důvodu, že téma, které jsem si zvolila je ještě značně mladé, je z archivního hlediska dokumentace ještě uložena ve správním archivu původce, což je Židovská obec v Praze. Jedná se o živou a neuspořádanou agendu, které ještě neproběhla 30-ti letá lhůta (rok 1980 je hraniční). Z uvedených důvodů, s přihlédnutím k zákonu na ochranu osobních údajů (dokumentace se může týkat ještě žijících osob), je tato dokumentace nepřístupná.

1. UDÁLOSTI SOUVISEJÍCÍ S ŽIDOVSKÝM OBYVATELSTVEM V LETECH 1945 – 1989

Po druhé světové válce velká část přeživších československých židů emigrovala do Izraele¹ a ne všichni, kteří se chtěli vrátit, měli tuto možnost, protože v rámci sovětsko-československé dohody² bylo právo usídlit se v Československu přiznáno pouze těm, kteří se v roce 1930 při sčítání lidu přihlásili k české nebo slovenské národnosti. V Československu zůstalo pouze asi 18 000 českých a slovenských Židů³, pro které se stává stěžejní únor roku 1948, kdy se ke klíčovým mocenským pozicím dostává komunistická strana. Neméně důležité je vytvoření státu Izrael v květnu téhož roku, na jehož základě později vzniká Svaz československo-izraelského přátelství. Z původních 153 židovských obcí bylo obnoveno pouze devět, přičemž největší byla Židovská obec v Praze⁴. V zemi také začíná působit organizace American Jewish Joint Distribution Committee⁵, která pomáhá židovským obcím a přeživším židům.

S nástupem komunistického režimu i přes ubezpečování vrcholnými funkcionáři, že nový režim chce, aby byla „větší měrou respektována náboženská, společenská a občanská práva Židů“⁶, začíná zanedlouho přicházet nová vlna antisemitismu. Kupříkladu to, že již v roce 1948 režim zajistil, aby v Radě židovských náboženských obcí vznikl jeho orgán nazvaný Akční výbor, ukazovalo na počínající jasně mocenský charakter strany. Kontrolní pracovníky měl režim i v ostatních organizacích souvisejících s židovským obyvatelstvem včetně redakce Věstníku Židovských náboženských obcí. „Brzy nestačilo, aby se na stránkách objevovaly fotografie marxistických ideologů

¹V letech 1945-50 emigrovalo asi 22 000 – 24 000 přeživších holocaust. Srov.: HEITLINGEROVÁ, Alena: *Ve stínu holocaustu a komunismu. Čeští židé po roce 1945*. 1. vyd. Praha: G plus G, s.r.o., 2007, s. 30, ISBN 978-80-86-86103-97-6.

²Smlouva mezi ČSSR a SSSR podepsaná 29. 6. 1945 o připojení Zakarpatské Ukrajiny k SSSR. Viz.: *Důležité mezinárodní smlouvy a dohody* [online], poslední aktualizace 22.10.2005 [cit. 2011-02-15]. Dostupné na WWW: <http://www.ceskapolitika.cz/1_2smlouvy_a_dohody.htm>.

³Přesný počet přeživších holocaust, kteří zůstali nebo se vystěhovali není znám.

⁴Měla zhruba 3000 členů.

⁵Americký židovský výbor. Je dnes aktivní ve více než 70 zemích a podílí se na záchraně židovských životů v ohrožení. Snaží se obnovit ztracené vazby s židovskou identitou a kulturou a pomoci Izraeli v překonání sociálních problémů. Jeho dosah přesahuje globální židovské komunitní tým, že pomáhá při katastrofách a při dlouhodobé rozvojové pomoci na světě. Viz.: *American Joint Distribution Committee* [online], poslední aktualizace 2011 [cit. 2011-02-15]. Dostupné na WWW: <<http://www.jdc.org/about-jdc.aspx?s=header>>.

⁶Tuto větu pronesl ministr vnitra Václav Kopecký v březnu 1948. Viz.: Věstník Židovské náboženské obce, 1948, roč. X., č. 11, 12.3.1948 ISSN 0139-6412.

a komunistických vůdců, chvála všemocné strany a jejího počínání. V duchu komunistického myšlení musela redakce modifikovat a transformovat i postoje, které se týkaly vztahu k mezinárodním židovským organizacím a společenstvím.⁷

1.1 EMIGRACE ŽIDOVSKÉHO OBYVATELSTVA

K otázce vystěholectví židovského obyvatelstva stát přistupoval benevolentně do té doby, dokud vypadalo, že se izraelská státní politika bude vyvíjet se zájmy Moskvy. Je potřeba říci, že po únorových událostech se počet žadatelů o vystěhování ještě zvýšil. To vyplývá ze zprávy, kterou si nechal vypracovat tehdejší ministr vnitra, ve které je uvedeno, že sice 80% všech vystěhovalců tvoří židé, ale jejich pracovní schopnost je snižena, tudíž nemohou vykonávat fyzickou práci, jsou tedy „neproduktivní živel“ a jsou v republice postradatelní. Jednalo-li se však o žadatele po únorových událostech, byli tito považováni za osoby politicky nespolehlivé, kapitalisticky zaměřené a tudíž byli podrobena vyšetřování.⁸ Postupem času přestala být povolována emigrace do Izraele na společné pasy a v mnoha případech byly i pasy jednotlivců odmítány. Začaly změny v migrační politice, které se projevily na snížení počtu kladně vyřízených žádostí o vystěhoalecké pasy. V lednu roku 1950 zastavilo ministerstvo zahraničí činnost American Jewish Joint Distribution Committee, která vystěhování československých židů do Izraele organizovala a pravidelně informovala v zahraničí o jejich situaci v zemi.⁹

1.2 OMEZOVÁNÍ NÁBOŽENSKÉ SVOBODY

V listopadu roku 1949 byl přijat nový zákon o náboženských společnostech, který změnil jak administrativní, tak finanční strukturu všech náboženských organizací. Ze všech církevních funkcionářů se stali státní zaměstnanci, současně pak museli vydat prohlášení o loajalitě k vládě a předložit roční rozpočet Státnímu úřadu pro věci církevní. Vláda se sice zcela nevměšovala do pobožností, ale veškeré akce byly sledovány

⁷SVOBODOVÁ, Jana: *Zdroje a projevy antisemitismu v českých zemích 1948 – 1992*. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994, svazek 19., s. 22, ISBN 80-85270-34-X.

⁸Viz.: *Odbor archiv bezpečnostních složek Ministerstva vnitra/ archiv stránek mvcr.cz* [online], poslední aktualizace 14.6.2006 [cit. 2011-02-20]. Dostupné na WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/ministerstvo/oabs/dejiny.html>>.

⁹Srov.: SVOBODOVÁ, Jana: *Zdroje a projevy antisemitismu v českých zemích 1948 – 1992*. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994, svazek 19., s. 22, ISBN 80-85270-34-X.

a kontrolovány orgány Komunistické strany Československa.¹⁰ Všechna rozhodnutí židovských obcí musela být schválena odborem pro věci církevní. Tento zákon měl také významný dopad na hospodaření židovských obcí, protože určoval podporu přidělovanou státem a zakazoval přijímání dávek, vybírání poplatků, prodávání majetku, prostě vše, co znamenalo získání finančních prostředků jinak, než od státu.¹¹ Po předchozí vojenské podpoře státu Izrael se začíná měnit vztah komunistického Československa v otevřené nepřátelství. Na konci čtyřicátých let se začíná čím dál více projevovat nová tvář antisemitismu schovaná za antisionismem¹² a kosmopolitismem¹³.

„V roce 1950 byla Rada židovských náboženských obcí přinucena předat státu většinu svých historických budov stejně jako majetek Židovského muzea, jež bylo znárodněno a přejmenováno na Státní židovské muzeum“¹⁴. Podobný osud potkal i ostatní církve, které si chtěla komunistická vláda zcela podřídit a tím oslabovat jejich vliv ve společnosti. Docházelo k odjímání majetku na základě nově přijatých zákonů¹⁵ a neexistovala proti tomu žádná účinná právní norma, díky níž by bylo možno se bránit. Díky tomu byla z velké části oslabena samostatnost církví a prohlubovala se závislost na příjmech ze státního rozpočtu. Odjímání majetku nebylo jediným řešením, jakým se stát zbavoval vlivu církve. Ve snaze podřídit si církve sahala komunistická strana i k používání vykonstruovaných procesů ve snaze zbavit se některých církevních hodnostářů a režimu nepohodlných lidí.¹⁶

¹⁰Viz: SOUKUPOVÁ, Blanka, SALNER, Petr, LUDVÍKOVÁ, Miroslava: *Židovská menšina v Československu po druhé světové válce. Od osvobození k nové totalitě*. 1. vyd. Praha: Židovské muzeum v Praze, 2009, ISBN 978-80-86889-90-0.

¹¹Zákon č. 217/1949 Sb. a zákon č. 218/1949 Sb. původní znění [online], poslední aktualizace 30. 9. 1999, [cit. 2011-02-20]. Dostupné na WWW: <<http://spcp.prf.cuni.cz/lex/228-49.htm>>.

¹²Antisionismus – opozice vůči sionismu, opozice vůči vytvoření židovského státu.

¹³Kosmopolitismus zde nebyl chápán ve svém původním významu, ale jako negativně hodnotící prvek osobnosti.

¹⁴HEITLINGEROVÁ, Alena: *Ve stínu holocaustu a komunismu. Čeští židé po roce 1945*. 1. vyd. Praha: G plus G, s.r.o., 2007, s. 32, ISBN 978-80-86-86103-97-6.

¹⁵Zákon č. 46/1948 Sb., o nové pozemkové reformě. V posledním platném znění viz.: *Právní předpisy* [online], poslední aktualizace 30. 9. 1999, [cit. 2011-03-11]. Dostupné na WWW: <<http://spcp.prf.cuni.cz/lex/z1a.htm>>.

¹⁶Srov.: KŘÍŽ, Jakub: *Náboženství a veřejná moc v zemích Evropské unie. Sborník textů*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo kultury České republiky, GRASPO CZ, a.s., 2009, s. 10, 21, 22, ISBN 978-80-86310-86-2.

1.3 PRVNÍ VLNA ANTISIONISMU A POLITICKÉ PROCESY V 50. LETECH

Na počátku padesátých let začínala vrcholit takzvaná první vlna antisionismu, která následně vyvolala vykonstruované veřejné politické procesy počínající procesem s Miladou Horákovou¹⁷ a končící procesem s Rudolfem Slánským v listopadu 1952. Tento proces zasáhl židovské obyvatelstvo asi nejvíce, protože společně se Slánským bylo v kauze obžalováno jedenáct židů.

Rudolf Slánský byl generálním tajemníkem Ústředního výboru komunistické strany Československa a nejbližším spolupracovníkem Klementa Gottwalda. Spolu s ním bylo odsouzeno dalších čtrnáct vysokých státních činitelů a stranických funkcionářů, z nichž jak je uvedeno i v soudním spise bylo jedenáct osob židovského původu. „Celé obvinění bylo vystavěno na obvinění ze sionistických spiknutí a z židovských sklonů ke zradě socialismu a československého státu a národa. Všichni obžalovaní byli shledáni vinnými z velezrady, špionáže, sabotáže a jiných smyšlených obvinění“¹⁸. Příprava procesu, která trvala jeden rok, probíhala v tajnosti za spolupráce Státní bezpečnosti a sovětských poradců. Následně proběhl proces podle předem připraveného scénáře, který začal 20. a skončil 27. listopadu 1952. Obžalovací spis mimo jiné obsahoval tvrzení, že jsou to právě Židé, kdo stojí ve službách amerického imperialismu a kapitalismu a jsou to ti protistátní spiklenci v čele s Rudolfem Slánským, kdo stojí za sabotováním lidových hospodářství. Nakonec bylo vyneseno jedenáct trestů smrti a tři tresty doživotní. „Dne 3. prosince byl rozsudek vykonán. Ministr spravedlnosti týž den písemně oznamoval K. Gottwaldovi, že výkon trestu byl vykonán a byl proveden bez závad. Smrt nastala v 5.45 hodin. Popel popravených nasypali příslušníci Státní bezpečnosti do papírových pytlů a rozházeli ho na poli nedaleko Prahy“¹⁹. Celý proces byl veřejný a byl přenášen rozhlasem.

¹⁷Aktéři tohoto procesu byli obviněni ze záškodnického spiknutí proti republice. Soudní přelíčení začalo 31. května 1950 a trvalo devět dní. Účastníci byli obžalováni z velezrady, ničení režimu, zaprodání republiky světovému imperialismu, přípravy teroristických vražd a volání po třetí světové válce. Ze třinácti obžalovaných byli čtyři v čele s M. Horákovou odsouzeni k trestu smrti, dalších pět k doživotnímu vězení a zbylí k mnohaletým trestům. Poprava odsouzených se konala 27. června 1950. Srov.: KAPLAN, Karel, PALEČEK, Pavel: *Komunistický režim a politické procesy v Československu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2001, s. 64 – 70, ISBN 80-85947-75-7.

¹⁸SVOBODOVÁ, Jana: *Zdroje a projevy antisemitismu v českých zemích 1948 – 1992*. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994, svazek 19., s. 33, ISBN 80-85270-34-X.

¹⁹KAPLAN, Karel: *Kronika komunistického Československa, Klement Gottwald a Rudolf Slánský*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2009, s. 340, ISBN 978-80-87029-53-4.

„Politické procesy počátku padesátých let jsou chápány jako nejmarkantnější projev a doklad antisemitského zaměření komunistického režimu v jeho stalinistické fázi“²⁰. Úkolem těchto procesů bylo dosažení cílů komunistické strany a upevnění moci pomocí zastrašování a vytváření atmosféry strachu. Toto počínání vedlo k prohloubení kampaně proti sionismu, kosmopolitismu a buržoaznímu nacionalismu²¹.

Z antisemitského, respektive antisionistického naladění funkcionářů a komunistické společnosti vyplýval i postoj k restitucím majetku zkonfiskovaného československým židům za druhé světové války. Z tohoto postoje vyplývá, že se židé neselekali s velkým úspěchem ve vyřizování restitucí. Spíše naopak. Navíc ti, kteří emigrovali do Izraele, zde museli svůj majetek zanechat. Stejně tak byli občané židovské víry odstraňováni jak z vedoucích orgánů KSČ, tak z významných pozic vůbec.²²

V průběhu padesátých let vznikala v evidenci ministerstva vnitra kartotéka, která pod záminkou boje proti sionismu obsahovala seznamy židů žijících v Československu i těch, kteří emigrovali po roce 1945, obsahovala též informace o Pražské židovské obci a spisový materiál American Joint Distribution Committee. Tyto informace sbírala Státní bezpečnost nejen díky práci svých oficiálních agentů, ale také za nemalého ať jednorázového nebo trvalejšího přispění pomocníků z řad běžných občanů.²³

1.4 UVOLNĚNÍ REŽIMU A NÁSLEDNÁ NORMALIZACE

Krátké uvolnění režimu přišlo na konci padesátých let a trvalo do poloviny let šedesátých. To mělo za následek, že antisemitismus padesátých let byl veřejností odsouzen a změnil se postoj státních orgánů vůči náboženským organizacím. Díky tomu se opět začalo veřejně diskutovat o židovských tématech, začalo publikovat několik židovských autorů a začaly vycházet články a knihy s židovskou tematikou. Také se otevřely hranice tzv. železné opony a tím mohlo dojít k obnovení kontaktů s některými západními židovskými organizacemi. Usnadnilo se vycestování do zahraničí, byly povoleny

²⁰SVOBODOVÁ, Jana: *Zdroje a projevy antisemitismu v českých zemích 1948 – 1992*. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994, svazek 19, s. 39, ISBN 80-85270-34-X.

²¹Snaha povyšovat jeden národ nad jiné, požadovat pro nějaký národ výsady, rozdělovat pracující různých národností, zastírat třídní rozpory, obětovat zájmy světového osvobozenického hnutí nesprávně chápaným národním zájmům.

²²Srov.: BÍLKOVÁ, Hana, HANČIL, Jan: *Antisemitismus v posttotalitní Evropě*. 1. vyd. Praha, Nakladatelství France Kafky, 1993, s. 112, ISBN 80-901456-0-4.

²³*Studijní ústav ministerstva vnitra (MV) – Archiv bezpečnostních složek – inventář – 425* [online], [cit. 2011-02-22]. Dostupné na WWW: <<http://www.abscr.cz/data/pdf/abs/inventar-425.pdf>>.

vzdělávací schůzky židovské mládeže na pražské radnici židovské obce, Radě židovských náboženských obcí bylo povoleno, sice s určitou cenzurou a bez účasti zahraničních osob, konání oslav tisíciletí Pražské židovské náboženské obce²⁴ (které se nakonec konaly až v červenci 1969). Byli rehabilitováni někteří účastníci politických procesů, dokonce v některých případech bylo povoleno vystěhování do Izraele.²⁵

S vpádem vojsk varšavské smlouvy do Československa 21. srpna 1968 končila, nejen pro židovské obyvatelstvo, doba uvolněného přístupu a byl nastolen opět tvrdě komunistický režim.

V podstatě až do dubna 1969 měli nejen židovští obyvatelé možnost emigrovat a velká část z nich této možnosti využila.²⁶ V této vlně emigrací převažovali spíše intelektuálové²⁷ z řad židovských obyvatel a ti, kdo veřejně vyjádřili svůj postoj vůči komunistické straně před vpádem vojsk varšavské smlouvy. Z řad židovských obyvatel do roku 1971 emigrovalo asi 6 000 Židů.²⁸

S příchodem normalizace v sedmdesátých letech přichází druhá, nová vlna antisemitismu, sledování a útlaku československých židů. Boj proti sionismu se stal součástí oficiální politické kampaně komunistické strany a tradiční antisemitismus tak byl nahrazen novým pojmem antisionismus. Státní bezpečnost opět pokračuje ve vytváření nových a doplňování stávajících evidenčních karet židů, které začaly vznikat již v padesátých letech v evidenci ministerstva vnitra. V červenci 1972 byla ministerstvem vnitra zahájena akce s názvem Pavouk, která byla určena ke „sledování československých židů a jejím údajným cílem bylo vytvořit kartotéku všech židů v Československu. K mapování osob židovského vyznání bylo přistoupeno s cílem získat přehled o rozmístění a koncentraci těchto osob v nejrůznějších sférách naší společnosti“²⁹. Ve zprávě je rovněž uvedeno, že existují osoby prosionisticky zaměřené, které pocházejí z řad bývalé

²⁴Pro zajímavost: Vznik židovského osídlení v Praze se datuje do doby 965-66. Informuje o tom zpráva arabského židovského kupce Ibrahíma Ibn Jákúba z roku 965. Srov.: PATŘÍK, Arno. Historie židovské Prahy. Dějiny Prahy jsou také dějinami Židů u nás. In: *Dingir*, 2001, roč. 2001, s. 19, ISSN 1212-1371.

²⁵Srov.: HEITLINGEROVÁ, Alena: *Ve stínu holocaustu a komunismu. Čeští židé po roce 1945*. 1. vyd. Praha: G plus G, s.r.o., 2007, s. 48, ISBN 978-80-86103-97-6.

²⁶Celkový počet těch, kteří emigrovali v letech 1964 – 1969 není přesně znám, ale hovoří se o zhruba 100 000 obyvatelích Československa. Viz. TIGRID, Pavel: *Politická emigrace v atomovém věku*. 1. vyd. Praha: Prostor, 1990, s. 92, ISBN 80-85190-00-1.

²⁷Myšleno: Umělci, kvalifikovaní vědečtí pracovníci, specializovaní lékaři.

²⁸Srov.: BÍLKOVÁ, Hana, HANČIL, Jan: *Antisemitismus v posttotalitní Evropě*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství France Kafky, 1993, s. 117, ISBN 80-901456-0-4.

²⁹HEITLINGEROVÁ, Alena: *Ve stínu holocaustu a komunismu. Čeští židé po roce 1945*. 1. vyd. Praha: G plus G, s.r.o., 2007, s. 48, ISBN 978-80-86103-97-6.

„buržoazie a inteligence“. Tyto osoby rovněž měly udržovat vazby se „západním imperialismem“ a je zaveden nový pojem „židovský intelektuál“. Přes tohle všechno si ale židovská obec zachovala relativní míru svobody, kterou si vybojovala před srpnem 1968. Nicméně v roce 1974 byly zrušeny přednášky konané na staré pražské radnici pro židovskou mládež.³⁰ „Souhrnně je možno konstatovat, že normalizační antisemitismus 1. poloviny sedmdesátých let stavěl na třech maximech: V Československu neexistuje židovská otázka. V Československu neexistuje antisemitismus. Za všechno mohou židé“³¹

V následných letech antisemitské výpady normalizačního režimu, podpořené obecným povědomím z předcházejících let, značně sílily. Rozvíjela se protižidovská propaganda, v rámci které se socialistický režim neostýchal přirovnávat sionismus k rasizmu, tvrdit, že antisemitismus je pro židy užitečný a označit ho jako zbraň sionistů. Obecné povědomí o židovském obyvatelstvu nejen v ČSSR se neslo v duchu Protokolů sionských mudrců³², jakožto knihy, na kterou poukazovali mnozí odpůrci sionismu. Začínají vycházet knihy, novinové články, dokonce i stranické brožury s jasně protižidovskou tematikou.³³

Po roce 1974 ÚV KSČ přijal nový přístup k organizovanému náboženství³⁴, sesadil stávající vedení židovských náboženských obcí a změnil stanovy Rady. Nově se stal v roce 1984 českým rabínem Dr. Daniel Mayer, který byl prvním českým rabínem od smrti rabína Federa³⁵ roku 1970. Tuto dlouholetou pauzu, během které byli česko-

³⁰Srov.: HEITLINGEROVÁ, Alena: *Ve stínu holocaustu a komunismu. Čeští židé po roce 1945*. 1. vyd. Praha: G plus G, s.r.o., 2007, s. 48, ISBN 978-80-86103-97-6.

³¹SVOBODOVÁ, Jana: *Zdroje a projevy antisemitismu v českých zemích 1948 – 1992*. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994, svazek 19., s. 58, ISBN 80-85270-34-X.

³²Protokoly sionských mudrců jsou nepochybně podstatnou součástí tzv. spiklenecké teorie dějin. První vydání vyšlo roku 1903 a celkový počet výtisků k dnešnímu datu dosáhl více než deset milionů. Tento pamflet vychází údajně z výkladů přednesených během I. sionského kongresu v Basileji. Z Protokolů vyplývá, že pachatelé všech sociálních převratů jsou Židé, že takto dosáhnou vlády nad světem. Srov.: TAZBIR, Janusz: *Protokoly sionských mudrců, pravda nebo podvrh?*. 1. vyd. Olomouc: Votobia 1996, s. 22-23, ISBN 80-7198-034-X.

³³SVOBODOVÁ, Jana: *Zdroje a projevy antisemitismu v českých zemích 1948 – 1992*. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994, svazek 19., s. 55 – 64, ISBN 80-85270-34-X.

³⁴*Sekretariát pro věci církevní MC ČSR Č. j.: 11662/75 – VII Udělování státního souhlasu k duchovenské činnosti - metodický výklad* [online], [cit. 2011 – 02 - 22]. Dostupné na WWW: <<http://spcp.prf.cuni.cz/dokument/povol-17.htm>>.

³⁵Pro zajímavost: Rabi Richard Feder (26. Srpna 1875 – 18. Listopadu 1970) vystudoval filozofickou fakultu v Praze a rabínský seminář ve Vídni. Vrátil se z Terezína, kde přišel o většinu svých příbuzných. V roce 1953 se stal moravskoslezským rabínem a v roce 1961 pak vrchním zemským rabínem. Srov.: ČEJKA, Marek, KOŘAN, Roman: *Rabíni naší doby. Autority judaismu v náboženském*

slovenští Židé bez vrchního rabína, vysvětlila Rada židovských náboženských obcí tak, že následník rabiho Federa po šestileté přípravě v Budapešti emigroval do Velké Británie, a tak byla Rada nucena najít jiného odpovídajícího nástupce, který se ovšem musel také šest let připravovat v Budapešti, než mohl nastoupit na tento post, a proto tato dlouhá v dějinách zcela ojedinělá pauza.³⁶ Ale ani nové vedení však zcela nesplňovalo očekávání strany, tak „roku 1985 ukončil sekretariát pro věci církevní svou podporu tehdejšímu tajemníkovi Rady dr. Dezideru Galskému a tajemníkovi Rady Arturu Radvanskému. Byli nahrazeni zcela poslušnými Bohumilem Hellerem a tajemníkem Františkem Krausem, kteří zůstali ve svém úřadu až do pádu komunismu v roce 1989“³⁷.

S dosazenými funkcionáři a jejich poslušností byl komunistický režim spokojen, ale není zanedbatelné, v jakém stavu se nacházely v osmdesátých letech židovské památky. Jediným objektivním a uceleným dokumentem je „Kritika devastace židovských kulturních památek v Československu a zamlčování úlohy Židů v československých dějinách“ vydaném 5. dubna 1989 Chartou 77³⁸. Tento dokument jako jediný své doby mapuje a kritizuje stav a způsob zacházení se židovskými památkami a povědomí a informovanost o židovské minulosti vůbec. Na začátku dokumentu je krátce shrnuta historie židovského národa za dob 2. světové války. Následně pak kritizuje převedení, a to ne zcela dobrovolné, Židovského muzea do rukou státu. Dále je zde kritizována liknavost, se kterou je opravována Pinkasova synagoga, která až do roku 1968 sloužila jako veřejně přístupný památník obětí nacistické perzekuce. Dokument také poukazuje na zneprístupnění dalších dvou synagog, Maiselovy a Španělské, ve kterých byly instalovány expozice Židovského muzea, které byly taktéž uzavřeny z důvodů rekonstrukcí, které se samozřejmě po dlouhá léta odkládaly. Taktéž informuje o zastavení ediční čin-

a politickém dění 20. století a současnosti. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2010, s. 275, ISBN 978-80-87474-00-6.

³⁶Srov.: CÍSAŘOVSKÁ, Blanka, PERČAN, Vilém: *CHARTA 77: Dokumenty 1977-1989. Svazek 1-3*.

1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i., 2007, svazek 2, s. 1108, ISBN 978-80-7285-086-0.

³⁷HEITLINGEROVÁ, Alena: *Ve stínu holocaustu a komunismu. Čeští židé po roce 1945*. 1. vyd. Praha: G plus G, s.r.o., 2007, s. 50, ISBN 978-80-86-86103-97-6.

³⁸CHARTA 77 je volné, neformální a otevřené společenství lidí různých přesvědčení, různé víry a různých profesí, které spojuje vůle jednotlivě i společně se zasazovat o respektování občanských a lidských práv v naší zemi i světě. Není organizací, nemá stanovy, stále orgány a organizačně podmíněné členství. Patří k ní každý, kdo souhlasí s její myšlenkou, účastní se její práce a podporuje ji. Srov.: PERČAN, Vilém: *CHARTA 77, Od morální k demokratické revoluci*. 1. vyd. Praha: Československé dokumentační středisko nezávislé literatury ve spolupráci s Ústavem pro soudobé dějiny ČSAV a ARCHA, 1990, s. 12, ISBN 80-90000422-1-X.

nosti Státního židovského muzea a o problematice činnosti Památníku Terezín. Dále je kritizován zamítavý postoj, jaký zaujala KSČ k odhalení památní desky, která měla stát v Praze na místě, odkud byli deportováni židé do koncentračních táborů a která je nakonec umístěna v Terezíně. Velmi důležitá je zde také zmínka o devastaci židovských nemovitých památek za účasti státních orgánů s vynuceným souhlasem židovských náboženských obcí. Nakonec se tento dokument zabývá „pozorností“, která je věnována Židům ve školní výuce. „V učebnicích dějepisu pro osmé třídy, kde se během školní docházky poprvé (a pro mnohé i naposled) podrobněji probírá období okupace a druhé světové války, najdeme na téma perzekuce židů tyto dvě hrubě nepřesné matoucí zmínky: „Součástí plánu na zajištění německé světovlády byla postupná likvidace Židů, Slováků a dalších tzv. rasově méněcenných národů.“ a ještě: „Fašismus vraždil cílevědomě židovské obyvatelstvo a příslušníky slovanských národů v koncentračních táborech“.³⁹ Pod tímto dokumentem na základě analýzy a zmapování situace jsou podepsaní mluvčí: Tomáš Hradílek, Dana Němcová a Saša Vondra.⁴⁰

Další nezanedbatelnou skutečností je fakt, jakým způsobem v osmdesátých letech Pražská židovská obec spravovala své hřbitovy potažmo nemovité památky. Bohužel nutno říci, že způsob, jakým ke správě těchto nemovitostí přistupovala, je přinejmenším pochybný. Evidence stavů hřbitovů byla poněkud nedbalá a nemalá část dokumentace po roce 1989 zmizela. Existuje ale Směrnice pro správu hřbitovního fondu schválená Radou židovských náboženských obcí, ve které nenajdeme zmínku o tom, jak hřbitovy zachránit, ale jen konstatování, že většina hřbitovů je zdevastována a informaci jak je likvidovat, jak oceňovat prodávané náhrobky a to, kdo bude peníze za jejich prodej spravovat.⁴¹ Dále jsou zde stanoveny náboženské předpisy⁴², podle kterých se mělo při likvidaci jednotlivých hrobů postupovat. Také podle těchto směrnic bylo nutné likvidaci daného hřbitova zveřejnit ve Věstníku, aby se mohli přihlásit případní pozůstalí. Následně musela Rada požádat o svolení ministerstva kultury a až poté,

³⁹CÍSAŘOVSKÁ, Blanka, PERČAN, Vilém: *CHARTA 77: Dokumenty 1977-1989. Svazek 1-3*. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i., 2007, svazek 2, s. 1105, ISBN 978-80-7285-086-0.

⁴⁰Srov.: Tamtéž, s. 1106.

⁴¹Srov.: SPURNÝ, Jaroslav. A nikdo se neptal pozůstalých. Židovské hřbitovy před rokem 1990. In: *Roš chodeš - Věstník Židovských náboženských obcí v českých zemích a na Slovensku*, 1998, roč. 60, č. 6, s 6-9, ISSN 1210 – 7468.

⁴²Tyto předpisy stanovují, že před likvidací musí být vyžádáno stanovisko kolegia duchovních, zajištěna pietní úprava pozemku podle rituálních předpisů a uveřejnění zprávy ve Věstníku RŽNO.

Srov.: SPURNÝ, Jaroslav. A nikdo se neptal pozůstalých. Židovské hřbitovy před rokem 1990. In: *Roš chodeš*, 1998, roč. 60, č. 6, s 8, ISSN 1210 – 7468.

kdy byly veškeré náležitosti splněny, mohl být kýžený hřbitov zlikvidován. V případě, že byly všechny výše zmíněné náležitosti skutečně dodrženy, trvalo takovéto schválení i několik let. Je tedy smutným faktem, že ani samotná Pražská židovská náboženská obec na dodržování těchto směrnic nikterak nelpěla a ničení nijak nebránila. V důsledku této laxnosti bylo velké množství hřbitovů zrušeno, zdemolováno, zlikvidováno a rozprodáno, mnohdy bez vědomí pozůstalých. O osudech některých takto zdecimovaných hřbitovů také informuje měsíčník Pražské židovské obce *Roš chodeš* z července roku 1998, ve kterém nalezneme několik modelových příkladů podezřelých likvidací, které jasně dokazují pochybné praktiky některých představitelů Židovské náboženské obce při ověřování stavu některých hřbitovů. „Postup byl zřejmě následující: vytypovali si nějaký zapadlý hřbitov, do cestovní zprávy – bez ohledu na to, jaký byl skutečný stav objektu – napsali, že je zdecimovaný. Cenné náhrobky byly prodány a hřbitov byl pak skutečně zdevastován“⁴³. Stojí také za zmínku, že ve zprávách o stavech a případné likvidaci hřbitovů velmi často figurují jména předsedy Rady židovských náboženských obcí Bohumila Hellera a tajemníka Františka Krauze, kteří, jak již bylo zmíněno výše, byli na svá místa dosazeni na popud komunistické strany, a že většina prodaných náhrobků byla prodána výhradně socialistickým kamenickým organizacím.⁴⁴

V druhé polovině osmdesátých let se stále více začínaly ozývat hlasy občanů židovské obce, které tlačily na Radu, aby dala více pravomocí rabínu Mayerovi, vyučovala se hebrejšтина nebo se vydávalo více knih. Tyto požadavky se však nesetkaly se vstřícnou reakcí Rady, která stejný postoj zaujímalala až do Sametové revoluce v roce 1989.⁴⁵

⁴³SPURNÝ, Jaroslav. A nikdo se neptal pozůstalých. Židovské hřbitovy před rokem 1990. In: *Roš chodeš - Věstník Židovských náboženských obcí v českých zemích a na Slovensku*, 1998, roč. 60, č. 6, s 8, ISSN 1210 – 7468.

⁴⁴Srov.: Tamtéž, s. 7.

⁴⁵HEITLINGEROVÁ, Alena: *Ve stínu holocaustu a komunismu. Čeští židé po roce 1945*. 1. vyd. Praha: G plus G, s.r.o., 2007, s. 52, ISBN 978-80-86-86103-97-6.

2. SAMETOVÁ REVOLUCE A VÝVOJ PRAŽSKÉ ŽIDOVSKÉ OBCE PO ROCE 1989

Sametové revoluci předcházelo několik potlačených demonstrací a silící nespokojenost národa s totalitním komunistickým režimem. Na 17. listopad naplánovala organizace Nezávislé studentské sdružení spolu se Socialistickým svazem mládeže povolenou demonstraci studentů a pedagogů jako uctění 50. výročí uzavření českých vysokých škol nacisty. Akce se měla odehrávat na Albertově a součástí mělo být uctění památky Jana Opletala⁴⁶ s tím, že směr demonstrace bude směrem na Vyšehrad.

17. listopadu v den manifestu se na Albertově sešlo okolo pěti set lidí a další a další se k nim připojovali v průběhu průvodu, který na konec čítal okolo 10 000 lidí. Tento počet dorazil na Vyšehrad, kde byla celá akce oficiálně ukončena, nicméně část průvodu se po oficiálním ukončení akce vydala směrem do centra města. Ve chvíli, kdy demonstranti chtěli pokračovat na Václavské náměstí, cestu zastoupili policisté, došlo ke střetům a mnozí z demonstrujících byli zraněni. Tento neadekvátní zásah policistů se stal spouštěcím mechanismem událostí, které následovaly v dalších dnech a měly za následek pád totalitního režimu komunistické strany.

V dalších dnech začaly probíhat masové demonstrace, stávky a veřejná shromáždění. Vzniklo Občanské fórum, jehož jednou z ústředních postav byl Václav Havel. V důsledku těchto tlaků podal prezident Gustav Husák demisi⁴⁷, začala se bourat železná opona a 29. prosince se stal Václav Havel novým československým prezidentem.⁴⁸

2.1 PRAŽSKÁ ŽIDOVSKÁ OBEC TĚSNĚ PO SAMETOVÉ REVOLUCI

Rok 1989 představuje nejen pro židovskou obec důležitý mezník, po kterém došlo k významným institucionálním, politickým, ekonomickým a sociálním změnám. Sametová revoluce podstatně změnila životy Židů nejen v Praze, ale v celé Československé republice. Se změnou vlády nastaly změny, které se netýkaly jen zlepšení vztahů

⁴⁶Jan Opletal byl studentem Karlovy univerzity, který zemřel 11. listopadu poté, co podlehl smrtelným zraněním, které utrpěl 29. října 1939 při národní demonstraci proti okupantům. Srov.: *KDO BYL KDO v našich dějinách ve 20. století* [online], [cit. 2011-02-22]. Dostupné na WWW: <<http://www.libri.cz/databaze/kdo20/search.php?zp=Opletal+Jan>>.

⁴⁷Tuto demisi podal 10. prosince poté, co jmenoval novou vládu složenou z KSČ, nestraníků, lidovců a ČSS.

⁴⁸Srov.: SUK, Jiří: *Labyrintem revoluce: aktéři, zápletky a křižovatky jedné politické krize: (od listopadu 1989 do června 1990)*. 1.vyd. Praha, Prostor, 2003, s. 498 – 502, ISBN 80-7260-099-0.

s židovskou obcí a obyvatelstvem, ale obnovily se diplomatické styky se státem Izrael, začaly se rozvíjet nové organizace v rámci židovské obce, lidé se mohli veřejně hlásit ke své víře, obnovila se činnost tisku náboženských obcí a nastaly změny i ve vedení obce.

Po pádu komunistického režimu na zasedání předsednictva Rady židovských náboženských obcí byl z postu předsedy jednomyslně odvolán Bohumil Heller a tajemník František Kraus rezignoval na svoji funkci. Předsedou Pražské židovské obce se stal vrchní kantor Staronové synagogy Viktor Freulich a předsedou Rady židovských náboženských obcí byl zvolen dr. Dezider Galsky.⁴⁹

2.2 VÝVOJ ŽIVOTA PRAŽSKÉ ŽIDOVSKÉ OBCE OD ROKU 1990 DO KRIZE V ROCE 2003

V nově začínající demokratické republice, která v roce 1990 změnila svůj název na Československá federativní republika, se také začínal pomalu obnovovat a rozvíjet život náboženských obcí. Je zcela logické, že ještě určitý čas trvalo, než se život v obci ustálil. V roce 1990 na svoji funkci rezignoval Viktor Freulich z důvodu, aby se mohl plně věnovat funkci vrchního kantora Staronové synagogy. Místo něj byl zvolen Karol Wasserman. Nedlouho po rezignaci Viktora Freulicha odstoupil v červnu téhož roku z postu vrchního rabína Daniel Mayer, který zůstal na židovské obci ve funkci „mašgiacha“⁵⁰ a o rok později se odstěhoval do Izraele.⁵¹

V roce 1990 také změnila Rada židovských náboženských obcí svůj název na Federaci židovských náboženských obcí a s tím i svoje stanovy. Zásadní změnou ve stanovách je zavedení takzvaného mimořádného členství. V praxi to znamená, že do židovské obce může vstoupit každý, kdo není Židem podle chalachy⁵², ale má alespoň jednoho židovského prarodiče. Práva mimořádných členů jsou až na drobné výjimky shodná s právy členů řádných. Této možnosti využily všechny obce vyjma té Pražské. Důvodem změny názvu byla nová koncepce fungování celé organizace i jednotlivých obcí. Bohužel po decimujícím zacházení předchozích režimů a s tím spo-

⁴⁹Srov.: Židovská obec v Praze 1989 – 2008. In: *Roš chodeš - Věstník Židovských náboženských obcí v českých zemích a na Slovensku*, 2008, roč. 70, č. 11., s. 3, ISSN 1210-7468.

⁵⁰Funkce člověka, který kontroluje košer vhodnost potravin.

⁵¹Srov.: *Daniel Mayer* [online], [cit. 2011-02-22]. Dostupné na WWW: <<http://www.pametnaroda.cz/data/witness/546/recording/120-transcript.htm>>.

⁵²Tradiční chalacha definuje za Žida člověka narozeného z židovské matky nebo člověka, jenž se z vlastního přesvědčení připojil k židovskému národu a přijal židovskou víru.

jenou následnou emigrací židovské populace se z původního počtu židovských obcí v Československu podařilo postupně obnovit jen nepatrnou část.⁵³

V Praze v tomto roce začala obnovovat činnost ženská organizace World International Zionist Organization. Tato organizace je známa pod zkráceným názvem WIZO. Byla založena roku 1921 v Londýně a v roce 1924 začala působit v tehdejší Československu. V průběhu druhé světové války jí byla zakázána činnost, kterou na území Československé federativní republiky začala opět obnovovat v roce 1990. K dnešnímu dni má 56 organizací působících po celém světě, které soustřeďují finanční prostředky na pomoc Izraeli a současně se starají o zařízení pro ženy a děti. V Praze Ženská mezinárodní sionistická organizace sdružuje okolo 70 členek. Její náplní je zajišťování kulturního a společenského života v pražské obci a pořádání sbírek ve prospěch Izraele.⁵⁴

V devadesátých letech začíná postupně docházet k majetkovým vyrovnáním křivd, které na církvích a náboženských organizacích spáchal komunistický režim. Na podzim roku 1990 vstupuje v platnost první obecný restituční předpis⁵⁵, v rámci kterého „mohly žádat fyzické a soukromé právnické osoby vydání věcí, které jim byly odňaty podle speciálních právních norem v padesátých a šedesátých letech. Pokud byly takto odňaté stavby zdemolované, předpis zakládal právo na finanční náhradu. Oprávněnou osobou mohl být jak občan ČSFR, tak i cizinec, dříve čs. občan. Zákon stanovil šesti-měsíční prekluzivní dobu na uplatnění nároku, jejím uplynutím právo zaniklo“⁵⁶. Dále v roce 1991 vstupuje v platnost zákon o mimosoudních restitucích⁵⁷, který „upravil podmínky odškodnění fyzických osob, které jsou československými státními občany a mají trvalý pobyt na území ČSFR (Ústavní soud nálezem v r. 1994 druhou podmínku zrušil). Podle tohoto zákona byly vydávány věci, které v tzv. rozhodném období (po 25. únoru 1948) přešly do vlastnictví státu některým ze stanovených důvodů (např. zná-

⁵³Srov.: *Historie/ Federace židovských obcí v ČR* [online], © 2011, [cit. 2011-02-22]. Dostupné na WWW: <<http://www.fzo.cz/o-nas/historie/>>.

⁵⁴Srov.: *Ženská mezinárodní sionistická organizace (WIZO) – Náboženství (Český rozhlas)* [online], ©2000–2011, [cit. 2011-02-22]. Dostupné na WWW: <http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/zpravy/_zprava/484979>.

⁵⁵Zákon č. 403/1990 Sb., o zmírnění následků některých majetkových křivd, ve znění zákonů č. 458/1990 Sb., č. 528/1990 Sb., č. 137/1991 Sb., č. 264/1992 Sb. a č. 115/1994 Sb.

⁵⁶Viz.: *Restituce – Občanské právo – Sagit* [online], [cit. 2011-02-22]. Dostupné na WWW: <http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=151&typ=r&levelid=oc_393.htm>.

⁵⁷Zákon č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění zákonů č. 264/1992 Sb., č. 267/1992 Sb., č. 133/1993 Sb., č. 115/1994 Sb., č. 116/1994 Sb., nálezu ÚS ČR č. 164/1994 Sb., zákonů č. 107/1995 Sb., č. 134/1997 Sb., č. 78/1998 Sb., nálezu ÚS č. 153/1998 Sb., nálezu ÚS č. 57/1999 Sb. a zákona č. 351/1999 Sb.

rodněním, vyvlastněním, darováním v tísní, kupní smlouvou uzavřenou v tísní za nápadně nevýhodných podmínek). Pro uplatnění nároků byla stanovena lhůta v délce šesti měsíců⁵⁸. Díky těmto rehabilitacím pražská židovská obec postupně získává některé ze svých původních nemovitostí a může tak pokračovat ve své postupné obnově⁵⁹.

2.2.1 Antisemitské výpady po sametové revoluci

S postupujícím demokratickým vývojem společnosti po roce 1989 dochází k uvolnění jak sekulárního tak náboženského života a to se společně se zakořeněnou demagogií, která v některých lidech zůstala z dob totalitního režimu, začalo projevovat v nových antisemitských výpadech například v nově vzniklém Týdeníku Politika, který začal vycházet pod vedením šéfredaktora Josefa Tomáše na počátku roku 1991. Tento týdeník, vycházející celé dva roky, se netajil svým kritickým vztahem ke státu Izrael. Výpady zaměřené proti židům, které začínaly kritikou politického vlivu Izraele či kritikou Václava Havla, že jeho poradci jsou převážně židé, se postupně začínaly stupňovat. Redaktoři tohoto deníku začali publikovat články nesoucí se v duchu antisemitských výroků, „jejichž cílem bylo zpochybňování holocaustu, 6 000 000 židovských obětí a viny nacistického režimu na tomto zločinu např. tvrzením, že na vyhlazovací mašinérii se podíleli tzv. judenrati nebo dokonce prohlášením, že Německá říše byla zneužita sionisty k vyvraždění nepotřebných židů.“⁶⁰ Veškerá tato tvrzení se i nadále stupňovala. Nově vycházející čísla se již plně zaobírala židovskou, respektive protizidovskou tematikou, výjimkou nebylo opětovné popírání holocaustu nebo tvrzení, že židé se snaží dosáhnout světovlády či vyzívání k zastavení řádění židů – sionitů. Autoři Týdeníku Politika dále tvrdili, že plynové komory v Osvětimi byly postaveny po válce, že Hitler byl řízen sionismem a vrcholem snad už byl i fakt, že tento list volal po „ko-
nečném řešení židovské otázky“⁶¹

V roce 1992 podala Federace židovských náboženských obcí podnět k trestnímu stíhání autorů Týdeníku Politika, kteří na jeho stránkách zveřejňovali články s výše

⁵⁸Viz.: *Restituce – Občanské právo* [online], ©1996-2011[cit. 2011-02-22]. Dostupné na WWW: <http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=151&typ=r&levelid=oc_393.htm>.

⁵⁹Šlo převážně o nemovitosti a to konkrétně o některé domy na Starém městě v Praze a později se jednalo hlavně o Židovské muzeum.

⁶⁰SVOBODOVÁ, Jana: *Zdroje a projevy antisemitismu v českých zemích 1948 – 1992*. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994, svazek 19., s. 73, ISBN 80-85270-34-X.

⁶¹Tamtéž, s. 77.

zmíněným antisemitským naladěním s odůvodněním, že: „Právo na šíření názorů je omezeno právem ostatních občanů na ochranu proti tomu, aby jejich národ, jazyk nebo rasa byly veřejně hanobeny a aby proti nim byla veřejně podněcována nenávisť.“⁶² V rozhovoru pro noviny *Metropolitní telegraf* tehdejší ministr vnitra Jan Ruml uvedl, že si přeje, aby projevy rasismu, fašismu a antisemitismu nebyly promíjeny a kdyby mohl, okamžitě by tento časopis zakázal⁶³. Soud však vznesená obvinění proti týdeníku stáhl s odvoláním na Listinu základních práv a svobod, nicméně na nátlak veřejnosti, médií a tisku na konci roku 1992 týdeník svoji činnost ukončil.

Nebyl to jen Týdeník *Politika*, který se takto antisemitsky projevoval. Za zmínku jistě stojí, že takovéto útoky se vyskytly i v různých článcích a činech - například na stránkách deníku *Mladá demokracie* či *Špígl* se předseda Republikánské strany Československa M. Sládek veřejně postavil za Týdeník *Politika* v době, kdy veřejnost požadovala, aby byl zrušen.⁶⁴

2.2.2 Rozvoj v pražské židovské obci

V roce 1992 byla přijata zásada, že předsedové obcí, členové vedení a tajemníci musí povinně projít lustračním řízením. V následných volbách, které se uskutečnily do Reprezentace židovské obce v Praze, se stal novým předsedou režisér Zeno Dostál. Předsedou Federace židovských náboženských obcí se stal dosavadní redakční vedoucí věstníku *Roš chodeš* Jiří Daníček a do funkce vrchního zemského a pražského rabína byl uveden Karol Efarin Sidon⁶⁵. O rok později Židovská obec v Praze dokončuje sta-

⁶²SVOBODOVÁ, Jana: *Zdroje a projevy antisemitismu v českých zemích 1948 – 1992*. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994, svazek 19., s. 78, ISBN 80-85270-34-X.

⁶³Srov.: VEVERKA, Ondřej: Rozhovor s ministrem Janem Rumlem. In: *Metropolitní Telegraf*, č. 89, 11.12.1992, s.2.

⁶⁴Srov.: SVOBODOVÁ, Jana: *Zdroje a projevy antisemitismu v českých zemích 1948 – 1992*. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994, svazek 19., s.71, ISBN 80-85270-34-X.

⁶⁵Efraim Karol Sidon, hebrejským jménem Efraim Ben Alexandr, se narodil 9. srpna 1942 (26. av. 5702). Je možno říci, že je jedním z nejznámější českých rabínů. Pochází z tzv. smíšeného manželství. Otec Alexandr, který zahynul v roce 1944 v Terezíně jako oběť holocaustu, byl židovského původu, ale matka nikoli. Po maturitě pracoval jako dělník a kulisák, poté vystudoval FAMU, následně pak pracoval od roku 1968 jako scénárista a dramaturg ve studiu Jiřího Trnky a ve stejném roce byl redaktorem *Literárních novin*, později *Literárních listů* a *Listů* až do jejich zrušení. Roku 1968 vydává svoji první knihu. Jako jeden z prvních podepsal Chartu 77 a o rok později konvertoval k židovské víře. Roku 1983 byl nucen pod nátlakem StB emigrovat do Německa, kde ve stejném roce začíná studovat judaismus. Po sametové revoluci studoval dva roky v Izraeli, kde byl ordinován na rabína. V roce 1992 s vrací zpět do České republiky a stává se zde vrchním pražským a vrchním zemským rabínem. Podařilo se mu v Praze obnovit židovskou ortodoxní komunitu a zasadil se například o založení Lauderových škol či stavbu mikve. Neméně zanedbatelná je také jeho překladatelská činnost. V letech 2004 – 2005 byl jedním z hlavních

vební úpravy domu v Praze 7, který koupila za účelem zřízení Penzionu Charlese Jordana⁶⁶ pro seniory s kapacitou pro 40 osob⁶⁷.

V roce 1992 Židovská obec v Praze založila za účelem správy svého nemovitého majetku akciovou společnost Matana, která má s výjimkou synagog v Praze - Josefově (Maiselovy, Pinkasovy, Klausové a Španělské), sídla Židovského muzea v Praze, smíchovské synagogy, Starého židovského hřbitova včetně obřadní síně na Josefově, obou židovských hřbitovů v Praze na Žižkově a synagogy v Golčově Jeníkově řešit a spravovat majetek Židovské obce. Pražská židovská obec si nad chodem akciové společnosti Matana zachovává absolutní kontrolu, neboť byla nejen jejím jediným zakladatelem, ale je trvale i stoprocentním držitelem jejích akcií⁶⁸.

V listopadu 1993 otevřela Židovská obec v Praze Domov Charlese Jordana, který je určen starším členům obce, kteří se o sebe nemohou sami postarat a nechtějí být odkázáni na pečovatelskou službu. Kapacita domu pro seniory je 40 osob. Dům je tvořen ze šestnácti garsoniér pro jednu osobu a dvanácti garsoniér pro dvě osoby. Klienti mají k dispozici stálou lékařskou službu a každodenní dodávku jídel z košer jídelny.⁶⁹

V dalších letech stále pokračují snahy Židovské obce o jednotlivé restituční zaba-veného majetku, díky nimž a podpoře zahraničních fondů je do značné míry nezávislá na státních institucích. Může se tak v klidu rozvíjet a rozšiřovat své aktivity, v rámci kterých například poskytuje lékařskou a domácí pečovatelskou službu. Také se značně změnil přístup Pražské židovské obce ke hřbitovům a synagogám v jejím vlastnictví. Díky stále probíhajícím restitucím přibývaly i další objekty a tak vedení Správy budov a hřbitovů, které kromě Starého hřbitova v Praze o který pečuje Židovské muzeum, spravuje všechny hřbitovy, přijalo další zaměstnance. Postupně se také začalo s úklidem a rekonstrukcí minulou vládou značně zdecimovaných hřbitovů, především hrobů

aktérů sporu s tehdejšími předsedou obce Tomášem Jelínkem a rabim Manisem Barashem z hnutí Chabad. Během této kauzy byl předsedou obce odvolán z funkce vrchního pražského rabína, ale v roce 2005 byl do této funkce opět zvolen a tento post zastává dodnes. Srov.: ČEJKA, Marek, KOŘAN, Roman: *Rabíni naší doby. Autority judaismu v náboženském a politickém dění 20. století a současnosti*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2010, s. 275, ISBN 978-80-87474-00-6.

⁶⁶Charles Jordan byl pracovník JOINTU, který byl zavražděn v Praze v srpnu 1967 a dosud nikdo nebyl z tohoto činu obviněn.

⁶⁷Srov.: Židovská obec v Praze 1989 – 2008. In: *Roš chodeš - Věstník Židovských náboženských obcí v českých zemích a na Slovensku*, roč. 70, č. 11, str. 3, ISSN 1210 – 7468.

⁶⁸Srov.: *Židovské památky ve vlastnictví Židovské obce v Praze* | Židovské památky [online], [cit. 2011-02-22]. Dostupné na WWW: < <http://pamatky.kehilaprag.cz/> >.

⁶⁹Srov.: Domov Charlese Jordana. In: *Roš chodeš - Věstník Židovských náboženských obcí v českých zemích a na Slovensku*, 1994, roč. 56, č. 1, s. 13, ISSN 1210 – 7468.

a náhrobků. S cílem získávat prostředky a organizovat záchranné práce u nejhroženějších židovských památek vznikla v roce 1994 při Federaci židovských obcí nadace Dědictví⁷⁰. Již od roku 1990 probíhá systematická správa a postupná obnova židovských hřbitovů a synagog ve vlastnictví Pražské židovské obce.

V dubnu 1994 byl doplněn zákon o navrácení majetku a mimosoudních rehabilitacích. Než byl tento zákon doplněn, stanovoval podmínky plnění restitučních zákonů tak, že se řada osob nemohla úspěšně domáhat navrácení majetku zabaveného v období druhé světové války, a který jim v letech 1945-1948 nebyl navrácen, ačkoliv na něj měly nárok.⁷¹ Úprava zákona se vztahuje jak na věci nemovité, tak na věci movité, u kterých vlastníci musí prokázat, kde se nalézají, pokud chce o jejich vrácení žádat. Podle nových ustanovení se již také nevyžaduje, aby v době zestátnění nemovitého majetku po únoru 1948 byl v pozemkových knihách jako vlastníci zapsán ten, kdo o majetek přišel, ani jeho dědic.

Dne 1. října 1994 byly budovy Státního židovského muzea, synagog a Starý židovský hřbitov vráceny Pražské židovské obci a sbírky muzea Federaci židovských obcí. Současně s tím vzniklo Židovské muzeum v Praze jako nestátní organizace, jehož ředitelem se stal dr. Leo Pavlát.⁷²

V průběhu let 1995 a 1996 pokračuje Pražská židovská obec ve své obnově, zdokonaluje systém sociální péče se zvláštním zřetelem k potřebám přeživších šoa, hraří náklady dlouhodobě nemocných na lůžka v nemocnici a dále rozvíjí systém domácí péče. Díky přičinění rabiho Sidona je opět zřízena rituální lázeň – mikve. V roce 1996 byla znovu otevřena Pinkasova synagoga, která byla v letech 1954 – 1959 upravena na Památník obětí nacistické perzekuce. Její stěny byly opatřeny nápisy se jmény 77 297 Židů z Čech a Moravy, kteří zahynuli během okupace. V roce 1968 byla zavřena z důvodu ohrožení zdiva. Během jejích oprav, ještě za komunistického režimu, byly odstraněny nebo zamalovány údajně mokré omítky s těmito jmény⁷³, ale jak již bylo uve-

⁷⁰Srov.: Židovská obec v Praze 1989 – 2008. In: *Roš chodeš – Věstník Židovských náboženských obcí v českých zemích a na Slovensku*, 2008, roč. 70, č. 11, str. 3, ISSN 1210-7468.

⁷¹Viz.: www.ParlamentniPredpisy.cz – předpis č. 87/1991Sb. Dostupné na WWW: <http://www.pravnipredpisy.cz/predpisy/ZAKONY/1991/087991/Sb_087991_-----_.php>.

⁷²Srov.: Židovská obec v Praze 1989 – 2008. In: *Roš chodeš – Věstník Židovských náboženských obcí v českých zemích a na Slovensku*, 2008, roč. 70, č. 11, str. 3, ISSN 1210-7468.

⁷³Srov.: PERČAN, Vilém: *CHARTA 77, Od morální k demokratické revoluci*. 1. vyd. Praha: Československé dokumentační středisko nezávislé literatury ve spolupráci s Ústavem pro soudobé dějiny ČSAV a ARCHA, 1990, s. 364, ISBN – 80-90000422-1-X.

deno, v roce 1996 byly nápisy se jmény obětí šoa v českých zemích obnoveny a synagoga opět zpřístupněna veřejnosti. Židovské muzeum také zrekonstruovalo a zpřístupnilo Klausovu synagogu, jež je v těsném sousedství Starého židovského hřbitova a do osmdesátých let 19. století byla největší synagogou ghetta.

V roce 1997 byla po dlouhém plánování a přípravách otevřena základní židovská škola a to díky ziskům z restitucí a za pomoci a přispění americké Nadace Rolanda S. Lauder⁷⁴. Do první třídy se pro rok 1997/98 přihlásilo osm prvňáčků.⁷⁵ 29. prosince 1997 byl s velkým zasazením American Jewish Committee zaregistrován Fond budoucnosti, což je humanitární projekt, který by měl sloužit ku prospěchu obětem nacistické perzekuce. Německá vláda vyčlenila 200 milionů marek pro přeživší holocaust ve střední a východní Evropě.⁷⁶

V průběhu let a vzhledem ke změnám stanov, které proběhly, jak již bylo řečeno výše, v roce 1992, a které vzaly za své všechny České židovské obce s výjimkou té Pražské, se začaly ozývat hlasy o zavedení mimořádného členství také v Praze. Argumenty pro vytvoření podmínek mimořádného členství byly přínosem v podobě navýšení počtu osob židovského původu a tím rozšíření řad a snížení věkového průměru členů Pražské židovské obce a tím i možnost využít výhod, kterých se dostává stávajícím členům, kteří splňují podmínky řádného členství. Jedním z důvodů těchto hlasů bylo jistě i to, že stát Izrael přijal úpravu zákona o nabývání občanství, jíž zaručil i těm, kteří mohou prokázat, že mají alespoň jednoho židovského prarodiče případně nabytí občanství s tím, že v občanském průkaze mají uvedenou jinou národnost než židovskou a nemohou tedy například uzavírat sňatky nebo být pohřbíváni na židovských hřbitovech. Na což reagoval vrchní rabín Sidon slovy: „Na rozdíl od většiny mimopražských obcí, nehrozí té v Praze radikální úbytek jejich členů. Od roku 1992, kdy se jejich počet pohyboval okolo 900, vzrostl jejich počet – a to přes přirozený úbytek v důsledku úmr-

⁷⁴Pro zajímavost: Zakladatelem je Ronald Lauder, který je podílníkem světoznámého kosmetického koncernu Estée Lauder (tuto značku založila jeho matka). Mimo jiné je úspěšným podnikatelem v oblasti médií. Nejdůležitější náplní nadace založené roku 1987 je finančně a koncepčně zajišťovat obnovu židovského školství. Nadace naplňuje své programy v zemích, které byly nejvíce postiženy nacistickou genocidou Židů a poté komunistickým režimem. Od roku 1994 tato nadace působí také v České republice. Srov.: PAVLÁT, Leo: Deset let Lauderovy nadace. In: *Roš chodeš, Věstník Židovských náboženských obcí v českých zemích a na Slovensku*, 1997, roč. 59, č. 11, s. 18, ISSN 1210-7468.

⁷⁵Srov.: Otevírá se první základní židovská škola v České republice. In: *Roš chodeš, Věstník Židovských náboženských obcí v českých zemích a na Slovensku*, 1997, roč. 59, č. 1, s. 19, ISSN 1210-7468.

⁷⁶Srov.: KRAUS, Tomáš: Pozdě, ale přece. In: *Roš chodeš, Věstník Židovských náboženských obcí v českých zemích a na Slovensku*, 1998, roč. 60, č. 2, s. 3, ISSN 1210-7468.

tí – na více než 1400 (tedy o zhruba 35 procent) a věkový průměr se soustavně snižuje. Navíc pak každý ví, že v Praze existuje potenciál přinejmenším dvojnásobného počtu občanů ČR, kteří mají na členství v obci nárok dle stávajících Stanov⁷⁷. K tomu ještě nabídl vytvoření platformy, která by s podporou Pražské židovské obce rozvíjela zájmy takzvaných etnických židů.

V rámci svého rozvoje v průběhu roku 1998 otevřela Pražská židovská obec nový domov pro seniory s denním centrem a v rámci Lauderových škol čtyřleté gymnázium. Do služeb poskytovaných novým domovem pro seniory, který navazuje na činnost Penzionu Charlese Jordana, spadá například rehabilitace, cvičení, ergoterapie a mnohé další. Domov pro seniory má denní centrum pro chodící klienty s kapacitou šesti dvoulůžkových pokojů a lůžkovou část s kapacitou dvanácti míst s nepřetržitou zdravotní péčí. Péči v tomto domově se rozhodla židovská obec v Praze poskytovat všem Židům žijícím na území České republiky.⁷⁸

2.2.3 Stoletá povodeň v roce 2002

V srpnu 2002 byla Praha postižena nejhrošími povodněmi za poslední staletí. 13. srpna se v Praze pod Šafránkovým mostem Vltava vylila z břehu. Došlo ke zřícení nebo vážnému poničení mnoha obytných domů, poškození veřejných budov, průmyslových podniků. Poničeny byly i hlavní dopravní tepny, desítky mostů a pražské Metro. Ušetřeny nebyly ani historické památky. „Mnoho historických budov a dalších památek bylo poničeno obrovským množstvím vody a bahna, které přelily velké části města ve dnech 13. - 14. srpna 2002. Kanalizací se voda dostala i do pražského historického centra, které je na seznamu světového dědictví UNESCO. Nejstarší pražské synagogy, včetně Pinkasovy, se nacházejí právě v této části Prahy a byly při srpnové tragédii rovněž poškozeny⁷⁹. Díky preventivním opatřením byly zrušeny a přeneseny (a tím také zachráněny) přízemní části stálých expozic v Pražských synagogách, ale vzestup spodní vody byl i přesto ničivý. Škody způsobené velkou vodou se vyšplhaly na desítky milionů korun.

⁷⁷SIDON, Karol: Je nebezpečné dělat vlny. In: *Roš chodeš - Věstník Židovských náboženských obcí v českých zemích a na Slovensku*, 1998, roč 60, č. 2, str. 7, ISSN 1210-7468.

⁷⁸Srov.: Domov seniorů a denní centrum PŽO. In: *Roš chodeš - Věstník Židovských náboženských obcí v českých zemích a na Slovensku*, roč 61, č. 7, s. 15, ISSN 1210-7468.

⁷⁹*Povodně postihly židovské památky Prahy* [online], ©2004 – 2009, [cit. 2011-02-24]. Dostupné na WWW: < <http://www.jewishmuseum.cz/cz/czflood1.htm>>.

Židovskému muzeu se podařilo zachránit všechny sbírkové předměty včetně knih. Byly vytopeny jen jeho podzemní prostory, ve kterých v té době žádné předměty uloženy nebyly. Byly také zatopeny podzemní prostory odborného a správního centra muzea, přičemž byla zničena většina publikací pro návštěvníky a v důsledku přerušování dodávek elektřiny byly nejvíce ohroženy depozitáře knih, vzácných tisků a rukopisů.⁸⁰

Horší osud však postihl některé synagogy. Asi nejhůře dopadla Pinkasova synagoga, kde voda dosahovala do výšky metru a půl a zaplavila hlavní loď synagogy a poničila zdi s nápisy jmen obětí šoa z Čech a Moravy. Voda navíc poškodila i statiku budovy a synagoga musela být na delší dobu uzavřena. O něco lépe na tom byla Klausova synagoga, kde bylo zcela zatopeno podzemí a zničena kotelna. U Maiselovy synagogy bylo zcela zaplaveno podzemí a bylo zde podezření na poruchy statiky budovy. Podzemní prostory voda vyplavila i ve Španělské synagoze, kde zničila část židli používaných k bohoslužbě nebo při koncertech. Starý židovský hřbitov a hřbitov ve Fibichově ulici nebyly zcela zaplaveny, velká voda pouze poškodila statiku některých stromů, které musely být pokáceny.⁸¹

Již 15. října 2002 opět otevřelo Židovské muzeum své expozice pro návštěvníky. Výjimkou byla Pinkasova synagoga, která během staleté povodně utrpěla nejrozsáhlejší škody a byla otevřena až v září 2003. Většina nákladů na opravy památek poničených povodní byla uhrazena z pojistky a zbylé investice se podařilo uhradit za pomoci nejrozličnějších institucí.⁸² V roce 2003 také Židovská obec v Praze rozhodla o výstavbě nového domu s pečovatelskou službou Hagibor, jehož výstavba a financování bylo jedním ze sporů, které se spolupodílely na konfliktech ve vedení obce.

2.3 KONFLIKT MEZI ETNICKOU A NÁBOŽENSKOU KONCEPCÍ PRAŽSKÉ ŽIDOVSKÉ OBCE

V podstatě od dosazení ortodoxního rabína Sidona na post vrchního pražského a vrchního zemského rabína zmítaly obcí protesty proti jeho přísnému uplatňování člen-

⁸⁰ *Zpravodaj 2002/3* [online], ©2004 – 2009, [cit. 2011-02-24]. Dostupné na WWW: <<http://www.jewishmuseum.cz/cz/cz023.htm>>.

⁸¹ *Zpravodaj 2002/4* [online], ©2004 – 2009, [cit. 2011-02-24]. Dostupné na WWW: <<http://www.jewishmuseum.cz/cz/cz024.htm>>.

⁸² *Povodně postihly židovské památky v Prahy* [online], ©2004 – 2009, [cit. 2011-02-24]. Dostupné na WWW: <<http://www.jewishmuseum.cz/cz/czflood.html>>.

ství podle chalachy i přesto, že Federace židovských obcí již v roce 1990 přijala nové stanovy, které povolují i členství mimořádné, což se samozřejmě nelíbilo méně ortodoxním členům obce. Další skutečností, která značně ovlivnila konflikty v obci, bylo financování a správa majetku. Vzhledem ke svému majetku, restitucím a výnosům z těchto restitucí měla Pražská židovská obec nemalé finanční prostředky a zajisté i to vedlo k neshodám, kam a jakým způsobem je investovat a troufám si říci i mocenským bojům o jejich ovládnutí. V tisku se s touto souvislostí dokonce hovořilo o válce mezi pražskými židy, která je o penězích, moci a egu.⁸³ Ve stínu těchto konfliktů dostává slovo obnova ne zcela kladný význam.

Krizi v pražské obci zcela nesporně odstartovala pornografická kauza v Lauderových školách v říjnu v roce 2003. V této kauze byl bez předešlého prošetření V. Dvořákovou, tehdejší ředitelkou Lauderových škol, obviněn jeden z jejích kantorů Petr Karas z údajného stahování pornografie na školní server a byla mu dána okamžitá výpověď. Druhý den se ke stahování pornografie přiznal administrátor školní sítě. I přes doporučení reprezentace, aby tehdejší ředitelka Dvořáková svá obvinění proti Karasovi stáhla, nebylo tak učiněno. Nejdříve byl Karas školou obviněn jako jediný, poté bylo obvinění přehodnoceno a podáno trestní oznámení na administrátora sítě a neznámého pachatele. Trestní oznámení bylo policií odloženo jako nedůvěryhodné a nakonec bylo podáno jen na administrátora sítě za způsobenou škodu. Nakonec byla ředitelka Dvořáková odvolána z funkce.⁸⁴ Po této kauze situace gradovala a následoval další sled událostí, které otřáslly Pražskou židovskou obcí.

Vše začalo v dubnu 2004, kdy ve volbách do Obecního zastupitelstva vyhrála Koalice za demokratickou obec vedená Tomášem Jelínkem, který byl již podruhé⁸⁵ zvolen předsedou obce. V červnu odvolala reprezentace Kateřinu Dejmalovou, po necelém roce a půl působení ve funkci, z postu ředitelky Lauderových škol a z postu vrchního rabína odvolala Karola Sidona. Důvody pro odvolání ředitelky Dejmalové byly její fiskální nezodpovědnost, nesrovnalosti s hospodařením, přezaměstnanost a rozpočtová nekázeň. Na protest po tomto jejím odvolání podalo 17 vyučujících výpověď, což vyvola-

⁸³ HEITLINGEROVÁ, Alena: *Ve stínu holocaustu a komunismu. Čeští židé po roce 1945*. 1. vyd. Praha: G plus G, s.r.o., 2007, s. 50, ISBN 978-80-86-86103-97-6.

⁸⁴ Srov.: NEUBAUER, Jan: Konec pornografické kauzy v Lauderových školách, rozhovor s Petrem Karasem. In: *Maskil*, 2006, roč. 5, č. 9, s. 10-11.

⁸⁵ Poprvé byl zvolen předsedou Pražské židovské obce v dubnu 2001.

lo značné znepokojení rodičů, které se projevilo na počtu zapsaných dětí do školy pro příští rok. Rabín Sidon byl odvolán na základě obvinění z majetkových deliktů⁸⁶ a z toho, že neplní úlohu duchovního. Členům reprezentace však nebyl předložen žádný písemný důkaz, který by některá ze vznesených obvinění prokazoval. Stejně tak tomu bylo i u obvinění vznesených proti K. Dejmalové. O obou odvoláních rozhodla většina hlasů z řad Koalice za demokracii, která měla po volbách většinu. Po sesazení rabína Sidona je na jeho místo vrchního rabína a rabína Staronové synagogy dosazen Tomášem Jelínkem možná ještě ortodoxnější rabi Barash z chasidského hnutí Chabad – Lubavič⁸⁷ a to bez jakékoliv předchozí konzultace s Reprezentací obce.⁸⁸

Po protestech rabího Sidona, vzájemném osočování a napadání se v médiích a na doporučení pražského Beit Din⁸⁹ postoupil předseda obce, bez vyžádání souhlasu Reprezentace, k posouzení jeruzalémskému Beit Din Sidonovo propuštění. Rabínský soud rozhodl takto: „Rabín Sidon bude titulován jako Vrchní zemský rabín a prezident rabínů v Česku a v Praze. Z titulu svého úřadu je zodpovědný za záležitosti rabinátu v ostatních obcích FŽO. Rabín Sidon bude veřejnou autoritou pro všechny obce v republice, vůči židovskému světu a vůči nežidovské veřejnosti a státu. Rabín Sidon bude mít dva zástupce, kteří si mezi sebou rozdělí funkce v pražském rabinátě, rabína Manise Barashe a rabína Menachema Kalchheima. Rabín Sidon bude z titulu Vrchního rabína členem Reprezentace a Vedení obce a může tam také vyslat jednoho ze svých zástupců. Rabín Sidon je rabínem Vysoké synagogy, a když se účastní bohoslužeb ve Staronové synagoze, bude jako Vrchní zemský rabín a prezident českých rabínů sedět na svém stálém čestném místě. Do roka bude rabín Barash jmenován rabínem Staronové synagogy a to na základě nového schválení rabínem gaonem⁹⁰ Goldbergem a Rabínským soudem pro Prahu, když se naučí česky a nalezne vztah ke všem částem

⁸⁶ Ztráta předmětů z vybavení synagog a rabinátu, chybějící svitky Tóry. Přitom bylo známo, že řada ze zmíněných věcí se nachází v depozitářích Židovského muzea. Srov.: DANÍČEK, Jiří: Krize v pražské obci. In *Roš chodeš - Věstník Židovských náboženských obcí v českých zemích a na Slovensku*, 2004, roč 66, č. 8, str. 9, ISSN 1210-7468.

⁸⁷ Staré chasidské hnutí se zaměřením na nepraktikující Židy.

⁸⁸ Srov.: HEITLINGEROVÁ, Alena: *Ve stínu holocaustu a komunismu. Čeští židé po roce 1945*. 1. vyd. Praha: G plus G, s.r.o., 2007, s. 183, ISBN 978-80-86-86103-97-6.

⁸⁹ Rabínský soud.

⁹⁰ V překladu znamená čestný mudrc nebo také oslovení jeho Excellence. Zpravidla je tento titul připisován židovským vůdcům a učencům, kteří stojí v čele Talmudické akademie. Hlavním posláním gaona je starat se a rozvíjet Talmudické právo a chránit židovské tradice v rozhodování právních sporů. Srov.: *Gaon (medieval Jewish scholar) – Britanica Online Encyklopedia* [online], ©2011, [cit. 2011-03-20]. Dostupné na WWW: <<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/225522/gaon>>.

obce a obzvláště obce místní. Mezitím bude prozatímním rabínem Staronové synagogy rabín Menachem Kalchheim, který bude spolupracovat s rabínem Barashem v řízení synagogy. Rabín Kalchheim bude určovat kázání a přednášky, které budou rozděleny mezi něj, rabína Sidona, rabína Barashe nebo hostujícího rabína⁹¹. I přes příslib, že se všichni zúčastnění budou plně řídit rozhodnutím soudu, o šest měsíců později byl rabín Barash jmenován vrchním rabínem Staronové synagogy, aniž by prokázal, že splnil podmínky stanovené Beit Din.⁹²

Koncem léta vytvořili Jelínkovi odpůrci platformu nazvanou Obec pro všechny. Tato skupina se rozhodla, že vyřeší stávající krizi v obci novými volbami do Reprezentace. V rámci stanov prosadila a svolala mimořádné všeobecné shromáždění na listopad 2004. Během schůze vyšlo najevo, že T. Jelínek bez vědomí a souhlasu předal databázi členů židovské obce včetně důvěrných osobních údajů, lékařských zpráv a čísel bankovních účtů dvěma různým firmám provádějící audit. Navíc ředitelem jedné z firem byl spolupracovník Státní bezpečnosti uvedený v protokolech uveřejněných ministerstvem vnitra⁹³. Na konci schůze byl Tomáš Jelínek s okamžitou platností odvolán z funkce a byla vyslovena nedůvěra celé Reprezentaci obce, což podle stanov znamená, že nová reprezentace musí do 30 dnů vyhlásit nové volby do orgánů Židovské obce v Praze. Odvolána byla též tajemnice Židovské obce v Praze O. Dostálová, která se podílela na poskytování osobních údajů členů obce. Někteří členové obce, jejichž osobní údaje byly obsaženy v databázi, podali na T. Jelínka i obec trestní oznámení z důvodů zneužití osobních údajů. Reprezentace Pražské židovské obce 15. prosince 2004 zvolila nového předsedu Františka Bányaiho. O den později informovala Federace židovských náboženských obcí vládu o změně předsedy a jeho jméno bylo zaneseno do registru statutárních představitelů náboženských společností vedeného sekretariátem pro věci církevní při ministerstvu kultury. Platforma Obec pro všechny nebere v potaz korespondenční hlasování o potvrzení nedůvěry, protože není v souladu se stanovami hlaso-

⁹¹Názor Tóry rabína gaona Zalmana Nechemji Goldbergera šlita v záležitosti sporu v pražské židovské obci a pražském rabinátě. In *Roš chodeš - Věstník Židovských náboženských obcí v českých zemích a na Slovensku*, 2004, roč. 66, č. 9, str. 9, ISSN 1210-7468.

⁹²Srov.: Tamtéž.

⁹³Srov.: PETRÁČEK, Zbyněk: Překvapení, které si nikdo nepřeje. In: *Roš chodeš - Věstník Židovských náboženských obcí v českých zemích a na Slovensku*, 2007, roč. 69, č. 11, str. 17, ISSN 1210-7468.

vat o nedůvěře touto cestou. Korespondenční hlasování umožňuje hlasovat pouze v případě voleb nebo změn stanov.⁹⁴

Tomáš Jelínek a jeho příznivci neakceptovali rozhodnutí shromáždění, neuznali novou Reprezentaci obce a považovali ji za nezákonnou. Tomáš Jelínek odmítl opustit svoji pracovnu, ze které nakonec odešel. Opatřením soudu mu byl zamezen přístup k bankovním účtům, mobilním telefonům a počítačům obce. Na shromáždění konaném v březnu 2005 byla ustanovena volební komise, která měla připravit nový volební řád a podat zprávu dalšímu všeobecnému shromáždění, aby mohly být nově vyhlášeny mimořádné volby. Tím se původní termín vypsany na duben posunul. Na květnovém všeobecném shromáždění byl stanoven termín mimořádných voleb na listopad 2005.⁹⁵

V důsledku stále se přiostrujících vztahů se v dubnu 2005 ve Staronové synagoze strhla rvačka mezi příznivci rabína Sidona na straně jedné a příznivci rabína Barashe na straně druhé. Tuto roztržku rozpoutalo, když Karol Sidon a přibližně třicet jeho příznivců přišli do Staronové synagogy na ranní bohoslužbu, kterou vedl rabín Barash a rabín Sidon začal číst Tóru, ale dostal se do sporu s Barashem. Proto Sidon raději navrhl, aby každý vedl svou vlastní bohoslužbu on ve Vysoké synagoze a rabi Barash ve Staronové. Poté část účastníků bohoslužby, kteří přišli se Sidonem, odešla. Několik přívrženců jak Sidona tak Barashe se však dostalo do sporu, který skončil pěstní bitkou uvnitř synagogy. Několik účastníků tohoto souboje muselo dokonce vyhledat lékařské ošetření.⁹⁶ Následně po tomto incidentu byla dočasně do prosince 2005 Staronová synagoga uzavřena pro bohoslužby a Reprezentace obce jmenovala rabína Karola Sidona rabínem Staronové synagogy.

Dne 16. listopadu 2005 bylo zvoleno nové vedení obce, ve kterém měla jasnou převahu platforma Obec pro všechny. Nová Reprezentace potvrdila zvolení rabína Si-

⁹⁴Srov.: BÁNYAI, František: Dopis nového předsedy členům Židovské obce v Praze. In: *Roš chodeš - Věstník Židovských náboženských obcí v českých zemích a na Slovensku*, 2005, roč. 67, č. 1, str. 3, ISSN 1210-7468.

⁹⁵Srov.: BÁNYAI, František: Kompromis přijatelný pro všechny. In: *Roš chodeš - Věstník Židovských náboženských obcí v českých zemích a na Slovensku*, 2005, roč. 67, č. 4, str. 3, ISSN 1210-7468.

⁹⁶Srov.: TUČEK, Břetislav: *Židé v Praze se pobili o Staronovou synagogu* [online], ©2003-2011, [cit. 2011-02-25]. Dostupné na WWW: <<http://www.novinky.cz/domaci/54252-zide-v-praze-se-pobili-o-staronovou-synagogu.html>>.

dona na post vrchního rabína Staronové synagogy. Rada Lauderových škol na základě výběrového řízení opět jmenovala ředitelkou škol Kateřinu Dejmalovou.⁹⁷

2.4 NOVÝ STATUT FEDERACE ŽIDOVSKÝCH OBCÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Z důvodu krize, jež zmítala Pražskou židovskou obcí v letech 2003 až 2005 se při ustavujícím zasedání Rady Federace židovských náboženských obcí, se Rada rozhodla pro upřesnění formulace stanov. Tento proces novelizace stanov byl zahájen již v roce 2006. Převážná většina předpisů, které byly změněny nebo doplněny, byla formulována pro situace v období krize a konfliktů.

„Ve Statutu FŽO jsou předpoklady členství definovány ve druhé hlavě, ve Vzorových stanovách židovské obce. Každá z deseti existujících ŽO má dnes možnost na členském shromáždění rozhodnout, jaký typ členství bude pro ni nadále platit. Nemá však možnost kritéria členství dále rozvolnit. Rada FŽO do statutu zařadila členství na základě židovského dědečka či babičky jako možnost nejzazší. Giury⁹⁸, pokud budou odpovídat kritériím členství příslušné obce a provede je příslušný beit din, budou nadále uznávány jako předpoklady členství... Činnost jednotlivých ŽO upravují samotné stanovy a platný volební řád. Nedílnou součástí tohoto statusu jsou Vzorové stanovy židovské obce a Volební řád pro volby orgánů židovských obcí v české republice, které si každá ŽO může přizpůsobit svým podmínkám. Stanovy ŽO a volební řád ŽO však nesmějí být v rozporu s tímto statutem. Jednotlivé ŽO mohou zúžit ustanovení o členství ŽO. Ustanovení o členství v ŽO a o volebním právu však nelze rozšiřovat. Porušení těchto zásad musí být projednáno s Radou FŽO, která může ŽO odejmout status ŽO.“⁹⁹

Z výše uvedeného citátu je patrný jistý pragmatismus. Tento postoj je však po událostech, které se odehrály v Pražské židovské obci zcela nezbytný z důvodů předejití potencionálních konfliktů mezi členy obcí a vedením.

⁹⁷ Srov.: HEITLINGEROVÁ, Alena: *Ve stínu holocaustu a komunismu. Čeští židé po roce 1945*. 1. vyd. Praha: G plus G, s.r.o., 2007, s. 183, ISBN 978-80-86-86103-97-6.

⁹⁸ Konverze k židovské víře.

⁹⁹ DANÍČEK, Jiří: Byl schválen nový status Federace ŽO v ČR. In: *Roš chodeš – Věstník Židovských náboženských obcí v českých zemích a na Slovensku*, 2007, roč. 69, č. 12, s. 3, ISSN 1210-7468.

2.5 VÝVOJ PRAŽSKÉ ŽIDOVSKÉ OBCE PO KRIZI

Poté, co se po krizi v obci situace ustálila, musela Pražská židovská obec čelit další hrozbě, když v roce 2007 musela zabránit snaze neonacistů pochodovat Pražským židovským městem o výročí křišťálové noci¹⁰⁰. Pražská židovská obec žádala primátora Prahy, aby pochod zarazil. Ten ho nakonec zakázal, což se nelíbilo shromáždění Mladých národních demokratů, kteří tento pochod organizovali a obrátili se na soud. Soud rozhodnutí magistrátu, který tuto akci nepovolil, zrušil s tím, že „úřady v Česku nemohou zakázat shromáždění nebo pochod jen s odkazem na to, že akci pořádají extrémisté nebo pravicoví radikálové“¹⁰¹. Díky tomuto rozhodnutí nastalo pro magistrát města Prahy další martyrium v podobě soudních pří o tom, zda je pochod židovským městem v souladu s právem. Úspěchu dosáhl magistrát až u Nejvyššího správního soudu, který pochod zakázal s tím, „že sdružení Mladí národní demokraté nebylo řádně registrováno. Neonacisté proto naplánovali osm náhradních tras, ale všechny město zakázalo“¹⁰². Tohoto zákazu radikálové nedbali a uspořádali na 10. listopadu nelegální pochod Prahou, na který se do republiky sjeli i neonacisté z Německa. V ten den bylo v Praze připraveno zasáhnout téměř 1500 policistů a městských strážníků, profesionální hasičský sbor i zdravotnická záchranná služba. Na protest proti pochodu neonacistů se do Prahy sjeli také desítky antifašistů, kteří se v průběhu celého dne s neonacisty dostávali do potyček. Pročež v centru Starého města majitelé z obav o svůj majetek zavřeli obchody. V průběhu celého dne do ulic Prahy přicházelo velké množství lidí, aby podpořilo protest Židovské obce proti tomuto pochodu a na jejich podporu si na oblečení připínali Davidovu hvězdu, stejně jak ji Židé museli nosit za druhé světové války. Díky policejnímu zásahu se i přes opakované pokusy neonacistům nepodařilo vniknout do Starého města a tím uskutečnit svůj původní cíl průchod Židovským městem. I přesto, že tato

¹⁰⁰ Řízený pogrom, který se odehrál v Německu a Rakousku v noci z 9. na 10. listopadu 1938, při němž hořely nebo byly devastovány synagogy, židovské domy i obchody. Zabito bylo několik desítek lidí a na 30 tisíc jich bylo odvečeno do koncentračních táborů.

¹⁰¹ Srov.: FRÁNĚK, Tomáš: *Zákon chrání extrémisty vzkázal úřadům soud – Aktuálně.cz* [Online], ©1999-2011, [cit. 2011-02-25]. Dostupné na WWW: <<http://aktualne.centrum.cz/domaci/soudy-a-pravo/clanek.phtml?id=513144>>.

¹⁰² Srov.: PAVEC, Michal: *Soud poprvé posvětil zákaz neonacistického pochodu – Aktuálně.cz* [online], ©1999-2011, [cit. 2011-02-25]. Dostupné na WWW: <<http://aktualne.centrum.cz/domaci/zivot-v-cesku/clanek.phtml?id=512919>>.

dlouho plánovaná akce extrémně pravicové organizace skončila fiaskem, není zaručeno, že se i v budoucnosti nebudou takovéto akce opakovat.¹⁰³

¹⁰³Srov.: *Boj o židovské město v Praze: anarchisté a policisty i s neonacisty – Aktuálně.cz* [online], ©1999-2011, [cit. 2011-02-25]. Dostupné na WWW:< [http://aktualne.centrum.cz/tema/kristalovano_8081/](http://aktualne.centrum.cz/tema/kristalovano-8081/)>.

3. STRUKTURA PRAŽSKÉ ŽIDOVSKÉ OBCE

Židovská obec v Praze (ŽOP) sdružuje občany hlásící se k židovskému vyznání, národnosti nebo původu z více než 40 % území České republiky. V současné době má necelých 1600 členů. Od roku 1989 však počet členů obce vzrostl o zhruba 900 osob a průměrný věk členů klesl z 80 na 57 let.¹⁰⁴

Židovská obec v Praze je členem Federace židovských obcí v České republice a má samostatnou právní subjektivitu dle zákona č. 3/2002 Sb. v platném znění. Zajišťuje zejména náboženský a kulturní život svých členů a přispívá k zajištění jejich sociálních a zdravotních potřeb. Provozuje košer stravování a v rámci svých možností podporuje vzdělávání svých členů v židovských tradicích a přispívá k všeobecnému vzdělání v judaismu a židovské historii, zejména při práci s mládeží. Aktivně vystupuje proti všem projevům antisemitismu, rasismu, xenofobie, nacismu, fašismu, proti diskriminaci a netoleranci a chrání památku židovských obětí. Poskytuje finanční oporu a prostory řadě spolků a sdružení. Škála jejich činnosti je rozmanitá.¹⁰⁵

3.1 RABINÁT

Oddělení rabinátu zodpovídá za náboženský život obce, který mají na starosti jeho pracovníci. Ti zajišťují pravidelné konání všedních a svátečních bohoslužeb a výuku judaismu, obstarávají obřizky, svatby, oslavy bar micva a pohřby¹⁰⁶. Pod rabinát též spadá provoz rituální lázně (mikve) a dohled nad kašrutem¹⁰⁷ kuchyní. Rabinát zabezpečuje chod tří synagog, Staronové, Jeruzalémské a Vysoké. Vrchním pražským a vrchním zemským rabínem je Karol Efraim Sidon.

¹⁰⁴Srov.: *Židovská obec v Praze* [online], ©2011, [cit. 2011-02-25]. Dostupné na WWW: <<http://www.kehilaprag.cz/index.php?lang=cs>>.

¹⁰⁵Srov.: *Židovská obec v Praze* [online], ©2011, [cit. 2011-02-25]. Dostupné na WWW: <<http://www.kehilaprag.cz/index.php?lang=cs>>.

¹⁰⁶Informace o těchto aktivitách viz.: *Pražský rabinát* [online], ©2011, [cit. 2011-02-25]. Dostupné na WWW:

<http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=15&Itemid=66&lang=cs>.

¹⁰⁷Doslova rituální způsobilost. Termín označující náboženskou platnost některého předmětu či potřeby podle židovského zákona, zejména v případě potravin. Srov.: ZABAVITELOVÁ, Markéta, ZABAVITEL, Dušan: *Judaismus od A do Z. Slovník pojmů a termínů*. 1. vyd. Praha: Sefer, s.r.o., nakladatelství Federace židovských náboženských obcí, 1992, s. 82, ISBN 80-900895-3-4.

3.2 KOŠER SLUŽBY

Protože Židé musí dodržovat předpisy ohledně stravy, spravuje a provozuje v rámci své působnosti Pražská obec košer restauraci a košer prodejnu. Jako jediný v České republice má Pražský rabinát právo vydávat košer certifikáty.¹⁰⁸

Košer restaurace Šalom se nachází v přízemí Radnice, takže při vstupu je každý z návštěvníků podroben bezpečnostní prohlídce. Restaurace je otevřena denně mimo neděle, standardně od 11.30 do 14.00 hodin. Podává se zde košer jídlo podložené certifikátem vrchního zemského a pražského rabína Karola Efraima Sidona. Jídelna je košer masová. Kontrola kašrutu vyškolenými mašgiachy¹⁰⁹ a dozor rabína Menachema Kalchaima je garancí pro trvalou kvalitu a dodržení všech pravidel kašrutu.¹¹⁰

3.3 LAUDEROVY ŠKOLY

Lauderovy školy se sestávají ze dvou škol, základní školy a osmiletého gymnázia a mateřské školky v jedné budově v Belgické ulici v Praze. Představují vzdělávací projekt Židovské obce v Praze pro děti se zájmem o výchovu v duchu židovství.¹¹¹ Lauderovy školy patří do sítě židovských škol ve střední a východní Evropě, které byly v 90. letech 20. století zakládány Lauderovou nadací. V Praze u založení základní školy

¹⁰⁸ Košer znamená vhodný, rituálně způsobilý. Tento příkaz vychází z Tóry (5 knih Mojžíšových) a nemá žádné zdůvodnění. Židé dodržují košer proto, že to řekl Bůh a ne proto, že by to mohlo být i zdravé, jak se často uvádí. V Bibli je přímo napsáno, která zvířata se smí a nesmí jíst. Charakteristické znaky košer saveců jsou úplně rozdělená kopyta a přežvykování potravy. Toto splňují např. krávy, ovce, kozy, gazely, atd. Nevyhovující savci jsou vepři, velbloudi, koně, osli, hlodavci, atd. V Bibli jsou uvedeni i košer ptáci. Povolena je domácí drůbež, kachny, husy, holubi, bažanti, krocani, atd. Naopak zakázány jsou draví ptáci, mrchožrouti a netopýři. Košer ryba musí mít 2 základní znaky a to jsou šupiny a ploutve. Nepřípustný je tedy úhoř, žralok, rejnok, jeseter a dravé ryby. Úplně zakázáni jsou všichni plazi, obojživelníci, měkkýši, korýši (všechny plody moře) a hmyz s výjimkou 4 druhů kobylek. Dále je v Bibli přísný zákaz požívání krve nebo mršiny. Zvíře musí být zdravé. Proto je předepsána rituální porážka zvířat, která minimalizuje bolest. Po zařiznutí zvířete dochází k odkvení masa pomocí soli. Základní příkaz kašrutu je nejíst masitou a mléčnou stravu dohromady, proto se při posuzování košernosti potravin nebo nápoje kontrolují všechny ingredience daného produktu. Zelenina a ovoce jsou povoleny všechny druhy, ale před požitím se musí zkontrolovat, jestli v nich není hmyz ani červi. Srov.: *Vydávání osvědčení a certifikátů (hechšer) o rituální způsobilosti potravin a nápojů tzv. košer* [online], ©2011, [cit. 2011-02-28]. Dostupné na

WWW: <http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=78&Itemid=101&lang=cs>.

¹⁰⁹ Základní činností mašgiacha je rituální dozor při výrobě, zpracování a podávání košer potravin dle židovského Zákona, který je mašgiachem neustále studován a konzultován s rabínskými autoritami.

¹¹⁰ Srov.: *Košer restaurace Šalom* [online], ©2011, [cit. 2011-02-25]. Dostupné na

WWW: <http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=55&Itemid=204&lang=cs>.

¹¹¹ Srov.: *O nás – Lauderovy školy v Praze* [online], ©2005 – 2011, [cit. 2011-02-25]. Dostupné na

WWW: <http://www.lauder.cz/cs/zakladni_informace.html>.

a gymnázia stáli vrchní pražský rabín Karol Efraim Sidon a Dr. Leo Pavlát, ředitel Židovského muzea a poradce Lauderovy nadace v Praze.¹¹² Lauderovy školy jsou jediné svého druhu v České republice.

Vedením Lauderovy mateřské školy, základní školy a gymnázia při Židovské obci v Praze je pověřena ředitelka Kateřina Dejmalová, statutární zástupce ředitele školy je Petr Karas, zástupce ředitele pro MŠ a 1. stupeň ZŠ je Radka Sobolová a zástupce ředitele pro židovskou výchovu je Veronika Dubová.¹¹³

3.3.1 Mateřská škola

Mateřská škola vznikla za podpory *L. A. Pincus Jewish Education Fund for the Diaspora*¹¹⁴, jako součást Lauderových škol a poprvé byla otevřena pro školní rok 2009/2010. Sdružuje děti rodičů se zájmem o židovskou výchovu. Je to školka, kde se děti nenásilnou formou seznamují s židovskými příběhy a svátky a učí se židovským tradicím¹¹⁵.

Tato škola používá metodiku předškolního vzdělávání „Začít spolu“¹¹⁶. „Program představuje velmi otevřený didaktický systém. Umožňuje každému učiteli přizpůsobit si jeho konkrétní podobu kultuře, zvykům a tradicím dané země, jejímu vzdělávacímu systému i potřebám konkrétních dětí. Začít spolu představuje pedagogický přístup, který v sobě spojuje moderní poznatky pedagogické a psychologické vědy spolu s osvědčenými vzdělávacími postupy. Jedná se o program, který představuje pedagogický přístup orientovaný na dítě“.¹¹⁷ Tento program rozvíjí v dětech jejich klíčové dovednosti a také postupuje podle programu *Le-chajim smechim*¹¹⁸.

Nedílnou součástí každodenního programu jsou ranní modlitba, požehnání před a po jídle a v pátek šabatová oslava. Děti se rovněž během roku seznamují s příběhy z Tóry a mimoto je program školky úzce propojen s programem obce, svátky

¹¹²Srov.: *Tradice a poslání – Lauderovy školy v Praze* [online], ©2005-2011, [cit. 2011-02-25]. Dostupné na WWW: <http://www.lauder.cz/cs/zakladni_informace/tradice_a_poslani.html>.

¹¹³Veškeré informace o personálním obsazení se vztahují k březnu 2011.

¹¹⁴Srov.: *Mateřská škola – Lauderovy školy v Praze* [online], ©2005-2011, [cit. 2011-02-25]. Dostupné na WWW: <http://www.lauder.cz/cs/materska_skola.html>.

¹¹⁵Srov.: *Mateřská škola – Lauderovy školy v Praze* [online], ©2005-2011, [cit. 2011-02-25]. Dostupné na WWW: <http://www.lauder.cz/cs/materska_skola.html>.

¹¹⁶Srov.: *Info o programu – Step by Step ČR, s.o.* [online], [cit. 2011-02-25]. Dostupné na WWW: <<http://www.sbscr.cz/?t=1&c=6>>.

¹¹⁷Tamtéž.

¹¹⁸Školní vzdělávací program.

a událostmi spjatými se státem Izrael. Kromě již zmíněného zaměstnává školka rodilou mluvčí, která děti každý den hravou formou učí základům hebrejštiny.

3.3.2 Základní škola „Gur Arje“

Základní škola byla poprvé otevřena pro školní rok 1997/98 za přispění americké Nadace Ronalda S. Laudera a vychází z ministerstvem školství schváleného vzdělávacího programu Le Chajm¹¹⁹. Je školou s úplným prvním stupněm a dobíhajícím stupněm druhým. Osnovy školy jsou prakticky stejné jako u jiných škol s tím, že jsou rozšířeny o židovskou tematiku. Škola je otevřena i pro děti nežidovského původu za předpokladu, že se rodiče rozhodnou respektovat všechna specifika školy.

Základní škola respektuje židovské svátky a poskytuje košer stravování. Kromě všeobecně vzdělávacích programů je výuka rozšířena o výuku hebrejštiny a židovskou výchovu, které se vyučují již od první třídy. Výuka angličtiny pak probíhá od třídy třetí. V každém ročníku má škola pouze jednu třídu s maximálním počtem 20- ti studentů. Mimo povinné a povinně volitelné předměty škola nabízí i nepovinné kroužky a pro žáky prvního stupně je k dispozici školní družina. Kromě výuky na škole také probíhají každodenní 15 minutové a jednou týdně 30 minutové modlitby, které jsou ovšem nepovinné.¹²⁰

3.3.3 Gymnázium „Or Chadaš“

Bylo poprvé otevřeno v roce 1999 a to ve formě čtyřletého všeobecného gymnázia a v roce 2009 i ve formě osmiletého všeobecného gymnázia. Stejně jako u základní školy je vždy otevřen pouze jeden ročník s maximálním počtem dvaceti studentů, jimž je poskytována nepovinná každodenní a jedna týdenní modlitba. Výuka judaismu a hebrejštiny je rovněž jako u základní školy povinná. „Výuka probíhá podle osnov Ministerstva školství, mládeže a tělesné výchovy pro gymnázia, učební plán je však přizpůsoben specifikům gymnázia“¹²¹.

¹¹⁹Školní vzdělávací program pro základní vzdělání.

¹²⁰Základní škola Gur Arje – Lauderovy školy v Praze [online], [cit. 2011-02-25]. Dostupné na WWW: <http://www.lauder.cz/cs/zakladni_skola.html>.

¹²¹Gymnázium Or Chadaš – Lauderovy školy v Praze [online], [cit. 2011-02-25]. Dostupné na WWW: <<http://www.lauder.cz/cs/gymnazium.html>>.

3.4 SOCIÁLNÍ PÉČE

Pražská židovská obec v rámci sociální péče o své členy zřídila Středisko sociální péče, které zajišťuje služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením, služby pro rodiny s dětmi a Pečovatelskou službu v Penzionu Charlese Jordana. Mimo to spravuje domov sociální péče Hagibor a poskytuje kompletní domácí péči nazvanou EZRA.

O výstavbě domu sociální péče Hagibor, který je největším projektem novodobé historie Pražské židovské obce, rozhodlo vedení obce již v roce 2003. Samotná výstavba, jejíž náklady vyšly na zhruba 200 milionů korun, byla zahájena v červnu 2006 a dokončena v květnu 2008. Tento domov zprostředkovává denní stacionář, dům s pečovatelskou službou a nabízí takzvané odlehčovací pobyty. „Filozofie péče v DSP Hagibor vychází z obecných zásad judaismu a základních společenských hodnot: úcta k životu, k moudrosti stáří, doprovázení seniora do konce jeho životní cesty v jeho prostředí; respekt k partnerství, individuální přístup neboli péče na míru; optimální poměr mezi počtem personálu k počtu klientů, zjišťování potřeb klientů, bezpečné prostředí a důstojné podmínky. V DSP Hagibor dodržujeme židovské tradice, svátky, máme košer stravování.“¹²² Denní stacionář je zaměřen na pomoc starším lidem, kteří již nejsou zcela samostatní a během dne potřebují asistenci druhé osoby. Kapacita stacionáře je 10 osob. Domov pro seniory zajišťuje důstojné bydlení pro „Seniory, kteří z důvodů věku, zhoršeného zdravotního stavu a snížené soběstačnosti se již nemohou o sebe starat sami ve svém přirozeném prostředí a potřebují celodenní pomoc druhé osoby, se zvláštním zřetelem k přeživším holocaust“¹²³. Je zde poskytnuta celodenní lékařská pomoc a zajištěno košer stravování. Kapacita Domova je 55 lůžek. Další službou, kterou Hagibor nabízí, jsou Odlehčovací pobyty. „Posláním Odlehčovacích pobytů je pomoci pečujícími osobám udržet nejen kvalitu života seniorů nebo jiných dospělých osob se zdravotním postižením, o které pečují v jejich domácím prostředí, ale i kvalitu vlastního života při výkonu této péče. Naším posláním je podat pečujícím pomocnou ruku ve chvíli, kdy oni sami potřebují odpočinek či čas pro sebe. Chceme v maximální míře přispět k tomu, aby si osoby s omezenou soběstačností mohly zachovat svůj dosavadní způsob

¹²²Srov.: *Domov sociální péče Hagibor* [online], ©2011, [cit. 2011-02-28]. Dostupné na WWW:

<http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=57&Itemid=78&lang=cs>.

¹²³Tamtéž.

života a co nejdéle bydlet v domácím prostředí a aby pečující osoba mohla načerpat síly pro další péči¹²⁴.

Pro členy obce, kteří již vzhledem ke svému zdravotnímu stavu potřebují pomoc druhé osoby, ale nechtějí využívat služeb domů s pečovatelskou službou je pražskou obcí poskytována kompletní domácí péče s názvem EZRA. „Služby jsou poskytovány v přirozeném sociálním prostředí osob, při činnostech, které potřebují a se zvláštním zřetelem k potřebám přeživších holocaustu, někdejších obětí nacionálně socialistického násilí, jejichž osobní cíle vychází ze židovských tradic a kořenů“¹²⁵.

Kromě pečovatelské služby mají členové obce možnost využít služeb praktického lékaře. „Ambulance praktického lékaře poskytuje léčebně preventivní péči členům ŽOP a jejich rodinným příslušníkům, zaměstnancům ŽOP a členům spolků, přidružených k ŽOP a FŽO. Pro zaměstnance ŽOP a FŽO vykonává též funkci závodního lékaře a vstupní a preventivní prohlídky“¹²⁶.

3.5 EKONOMICKÉ ODDĚLENÍ

„Ekonomické oddělení obce vykonává všechny obvyklé finanční povinnosti právnické osoby, jako je sestavení rozpočtu obce a sestavení účetní závěrky, realizaci financování všech akcí, kontrolu plnění rozpočtu obce a rozborů hospodaření, pokladní činnosti a účetní operace pro ŽOP i pro některé její spolky, zasílání podpor a úhrad za léky, odvádění daní, péči o peněžní prostředky v bankách, vedení mzdové agendy, vč. agendy personální, archivování účetních a daňových dokladů a další (jedná se o celou řadu zejména státem nařízených povinností, vyplývajících z toho, že organizace provádí své akce, živnosti a daňové činnosti, či vyplývající již ze samotné existence organizace – jako jsou účetní a daňové výkazy aj.), vedení evidence inventáře“¹²⁷.

Ekonomické oddělení rovněž realizuje veškeré platby důležité pro plynulý chod obce, zpracovává roční účetní uzávěrku, zajišťuje například tvorbu finančních rezerv,

¹²⁴Srov.: *Domov sociální péče Hagibor* [online], ©2011, [cit. 2011-02-28]. Dostupné na WWW:

<http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=57&Itemid=78&lang=cs>.

¹²⁵*Ezra – informace pro veřejnost* [online], © 2011, [cit. 2011-02-28]. Dostupné na WWW:

<http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=176&Itemid=165&lang=cs>.

¹²⁶*Informace o středisku lékařů* [online], © 2011, [cit. 2011-02-28]. Dostupné na WWW:

<http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=182&Itemid=172&lang=cs>.

¹²⁷*Ekonomické oddělení* [online], ©2011, [cit. 2011-02-28]. Dostupné na

WWW: <http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=367&Itemid=223&lang=cs>.

organizaci některých sbírek, získávání dotací, reguluje čerpání prostředků v rámci obce a mnohé další. Nedílnou součástí jeho práce je příprava rozpočtu pro příští rok, který následně schvaluje reprezentace Židovské obce v Praze.¹²⁸

¹²⁸Srov.: *Ekonomické oddělení* [online], ©2011, [cit. 2011-02-28]. Dostupné na WWW: <http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=367&Itemid=223&lang=cs>.

4. FEDERACE ŽIDOVSKÝCH OBCÍ A ORGANIZACE SOUVISEJÍCÍ S ŽIDOVSKOU OBCÍ V PRAZE

4.1 FEDERACE ŽIDOVSKÝCH OBCÍ

V roce 1990 byly na zasedání Rady židovských náboženských obcí přijaty nové stanovy a současně s tím byl změněn název z Rady židovských obcí na Federaci židovských obcí v České republice, která během let prošla mnohými změnami. Nejdůležitější z nich byla novelizace stanov v roce 2005. Ta proběhla v důsledku vleklých sporů ve vedení obce a bylo v ní zaneseno několik základních ustanovení, která dávají každému společenství rámec a vymezení, jenž úzce souvisí s jeho posláním a smyslem a také způsobem, jak zajistit jeho uspokojivé fungování.

Nejvyšším orgánem federace, která sdružuje deset obcí je rada, do které jsou voleni jednotliví členové a která zasedá přibližně čtyřikrát do roka. „Židovské obce jsou zastoupeny ve vrcholném orgánu Federace, v Radě, volenými zástupci, jejichž počet se řídí počtem členů obce, kolektivní členové jsou zastoupeni předsedy jednotlivých spolků. Rada Federace volí ze svého středu předsedu a místopředsedy, kteří spolu s tajemníkem a vrchním zemským rabinem, jehož jmenování Rada schvaluje, tvoří Presidium. FŽO navenek zastupuje předseda a tajemník“¹²⁹. Federace židovských obcí sdružuje deset Židovských obcí v Čechách a na Moravě a je členem Světového židovského kongresu Evropské Rady Židovských obcí. Také zastupuje obce vůči tuzemským i zahraničním orgánům a institucím včetně těch státních.¹³⁰ Mimo to také sdružuje mnohé organizace s nejrůznějším zaměřením.

Pod její záštitou jednou měsíčně vychází časopis Roš chodeš, který je jediným periodikem svého druhu v České republice, který vychází jak v Čechách, tak na Slovensku a přináší aktuální zprávy o životě a dění v jednotlivých obcích. Federace je také zakladatelem nakladatelství Sefer¹³¹, které vydává především publikace s náboženskou tematikou a literaturu faktu.

¹²⁹ *Federace židovských obcí* [online], poslední aktualizace 23.11.2004, [cit. 2011-02-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.ekumenickarada.cz/index.php?setlang=1&ID=318>>.

¹³⁰ Srov.: *Činnost Federace židovských obcí* [online], ©2010, [cit. 2011-03-02]. Dostupné na WWW: <<http://www.fzo.cz/o-nas/cinnost/>>.

¹³¹ Viz.: *Nakladatelství Sefer* [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.sefer.cz/>>.

4.2 ORGANIZACE PŮSOBÍCÍ V PRAŽSKÉ ŽIDOVSKÉ OBCI

Mimo ortodoxních najdeme v Praze také liberální organizace, které se snaží podílet a zprostředkovat náboženský a kulturní život. Jsou to například organizace Bejt Simcha¹³², Židovská liberální unie, Bejt Praha, Česká unie židovské mládeže, Tereziánská iniciativa, Hakoach, Ukrývané dítě – Hidden Child, Sdružení židovských vojáků a odbojářů, World International Zionist Organization pod oficiální zkratkou WIZO.

4.2.1 Bejt Simcha

Bejt Simcha je název liberálního židovského sdružení, které sídlí v Praze. Toto sdružení vzniklo na počátku 90. let 20. století a to v době, kdy byla pražská židovská obec bez rabína. Zakladatelky jsou rabínka Joan Friedmanová¹³³, která jezdila vypomáhat do židovské komunity a učila po domácnostech a Sylvia Wittmannová, která je nyní čelní představitelkou. Vznik spolku byl na venkovském semináři asi 20 lidí, přičemž někteří z nich se setkali s odmítnutím ze strany obce, protože nebyli chalachického původu. „Hlavní cíl Bejt Simcha je dát všem, i nechalachickým židům, šanci poznat svoji identitu“¹³⁴. Bejt Simcha funguje jako občanské sdružení, jehož členem se může stát každý, kdo má alespoň jednoho židovského rodiče. Veškeré hospodaření organizace je neziskové. „Financování je řešeno dobrovolnými členskými příspěvky a přijímání podpory od „World Union for Progressive Judaism“¹³⁵, „American Jewish Joint Distribution Committee“ a dalších organizací“¹³⁶. Spolek Bejt Simcha nemá svého rabína, ale na dálku komunikuje s britským liberálním rabim Andrew Goldsteinem. Od roku 2010 vydává časopis Maskil.¹³⁷

¹³²Pro zajímavost: Hebrejský název Bejt Simcha v překladu znamená Dům radosti.

¹³³Reformní, ale vnitřně konzervativní rabínka.

¹³⁴KOUBEK, Jiří, FIŠER, Adam: Náboženství není jen náboženství. Liberální judaismus zapustil u nás své kořeny. In: *Dingir, religionistický časopis a současné náboženské scéně*, 2001, roč. 2001, č. 1, s. 4, ISSN 1212-1371.

¹³⁵Mezinárodní zastřešující organizace reformní, liberální, pokrokové hnutí sloužící 1200 kongregacím s 12 miliony členů ve více než 45 zemích. Srov.: *The World Union for Progressive Judaism / About the World Union for Progressive Judaism* [online], ©2011, [cit. 2011-03-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.wupj.org/About/About.asp>>.

¹³⁶KOUBEK, Jiří, FIŠER, Adam: Náboženství není jen náboženství. Liberální judaismus zapustil u nás své kořeny. In: *Dingir, religionistický časopis a současné náboženské scéně*, 2001, roč. 2001, č. 1, s. 4-6, ISSN 1212-1371.

¹³⁷Pro zajímavost: Maskil vychází měsíčně za podpory Ministerstva Kultury ČR, Federace židovských obcí v ČR, Nadačního fondu obětem holocaustu a The Dutch Humanitarian Fund. Srov.: *Redakční rada informace* [online], ©2005-2011, [cit. 2011-02-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.maskil.cz/redakcni-rada-a-info.html>>.

4.2.2 Židovská Liberální Unie

Liberální unie vznikla na jaře roku 2000. „Cílem je nabídnout platformu lidem, kteří vědí, že jsou židé, chtějí žít jako židé, ale nevědí jak, i když se s židovstvím silně ztotožňují“¹³⁸. Tato organizace se snaží klást důraz na židovskou etiku, zvyky a tradice.

Dosud však nepraktikuje bohoslužby a také dosud nemá vyřešenu otázku, zda se bude ubírat spíše sekulárním nebo více náboženským směrem.¹³⁹

4.2.3 Bejt Praha

Bejt Praha byla založena v Praze na podzim roku 1994 jako pražská židovská otevřená komunita. „Roku 1995 byla veřejně zaregistrována jako české občanské sdružení a později toho roku se stala členem Federace židovských obcí v ČR“¹⁴⁰. Je to spolek sdružující neortodoxní židy a také zahraniční židy žijící v České Republice. Bohoslužby jsou vedeny anglicko-česko-hebrejsky. Účelem organizace je podpora a organizace kulturních, náboženských, výchovných a společenských akcí pro všechny pražské Židy. Bejt Praha je sdružení s konzervativním zaměřením a podmínkou členství je chalachický původ. Bejt Praha je nezisková organizace podporována American Joint Distribution Committee, FŽO, NFOH, ŽMP, různé nadace a individuální sponzoři, JO-OD Humaterian Fund, Rothshild Foundation, členové a přátelé Bejt Praha.¹⁴¹

4.2.4 Česká unie židovské mládeže

Organizace, která vznikala v roce 1990 na základě iniciativy několika mladých lidí. Členem se může stát každý, kdo vyhovuje kritériím pro vystěhování do Izraele a je ve věku od 15 do 35 let. „Hlavním cílem organizace je udržovat židovskou kulturu a tradice, budovat mezinárodní a mezigenerační spojení v rámci židovského světa i mimo něj. Židovská mládežnická unie nabízí svým členům nejrůznější aktivity jako

¹³⁸KOUBEK, Jiří, FIŠER, Adam: Náboženství není jen náboženství. Liberální judaismus zapustil u nás své kořeny. In: *Dingir, religionistický časopis o současné náboženské scéně*, 2001, roč. 2001, č. 1, s. 4-6, ISSN 1212-1371.

¹³⁹Srov.: Tamtéž.

¹⁴⁰*O nás/ BEJT PRAHA* [online], ©2008, [cit. 2011-02-28]. Dostupné na WWW: <http://www.bejt-praha.cz/o_nas.html>.

¹⁴¹Srov.: KOUBEK, Jiří, FIŠER, Adam: Náboženství není jen náboženství. Liberální judaismus zapustil u nás své kořeny. In: *Dingir, religionistický časopis o současné náboženské scéně*, 2001, roč. 2001, č. 1, s. 4-6, ISSN 1212-1371.

například přednášky, diskuze, promítání, výstavy, výlety, zájezdy či sportovní činnosti. Společně slavíme židovské svátky a významná výročí¹⁴².

4.2.5 Sportovní klub Hakoach

„Hakoach je největším sportovním klubem v České republice sdružující sportovně založené Židy a Židovky. Organizuje a zajišťuje pravidelné rekreační sporty (volejbal, tenis, squash, plavání). Dále pořádá lyžařské zájezdy (jedno i vícedenní), vícedenní cykloturistické výlety¹⁴³.

Díky svým aktivitám a pořádání různých turnajů a her, klub přispívá ke vzájemnému kontaktu členů různých židovských obcí. Dokonce působí i v zahraničí tím, že se podílí na konání celoevropské Makabiády, což je atletická soutěž, která má v židovském světě význam olympiády.¹⁴⁴

4.2.6 Ukrývané dítě – Hidden Child

Organizace působící v České republice a sdružující přibližně 250 členů, z nichž asi třetina pochází ze Slovenska a mnozí další se na Slovensku v době rasového pronásledování ukrývali. Jejimi členy jsou většinou ti, co se jako děti v ilegalitě ukrývali a díky tomu přežili. „Hlavní důvod založení sdružení Ukrývané dítě - Hidden Child vyplynul z traumatu těchto přeživších šoa, kteří jako by mezi oběťmi druhé světové války nikam nepatřili. Hidden Child jako samostatná organizace umožnila těmto lidem se stejnou životní zkušeností sdružit se, dát jim pocit, že nejsou sami. Tak dostaly ukrývané děti místo ve společenství přeživších¹⁴⁵.

4.2.7 Sdružení židovských vojáků a odbojářů

Tato organizace se sídlem Praze sdružuje bývalé vojáky a odbojáře, kteří se aktivně účastnili bojů na frontě v první a druhé světové válce. Toto sdružení také hlasitě

¹⁴² Česká unie židovské mládeže [online], ©2000-2011, [cit. 2011-02-28]. Dostupné na WWW: <http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/zpravy/_zprava/668052>.

¹⁴³ Hakoach [online], [cit. 2011-03-02]. Dostupné na WWW: <<http://www.hakoach.cz/>>.

¹⁴⁴ Srov.: Hakoach [online], [cit. 2011-03-02]. Dostupné na WWW: <<http://www.hakoach.cz/>>.

¹⁴⁵ O činnosti židovského sdružení Ukrývané dítě – Hidden Child – Náboženství (Český rozhlas) [online], ©2000-2011, [cit. 2011-03-02]. Dostupné na WWW: <http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/zpravy/_zprava/480784>.

protestovalo proti realizaci pochodu neonacistů Židovským městem v den výročí Křišťálové noci.¹⁴⁶

4.2.8 Terezínská iniciativa

„Terezínská iniciativa je sdružení bývalých vězňů terezínského a lodžského ghetta z českých zemí (a jejich přímých potomků). V současnosti má Terezínská iniciativa přibližně 600 členů v České republice a asi 100 členů žijících v zahraničí.“¹⁴⁷

Členové Terezínské iniciativy pravidelně pořádají besedy a semináře na školách i mimo ně. Snaží se takto šířit povědomí o událostech během druhé světové války, a také bojovat proti rasismu, antisemitismu a xenofobii. V roce 1993 založila institut Terezínské iniciativy, který má shromažďovat dokumenty o výzkumu historie terezínského ghetta a šoa v českých zemích.¹⁴⁸

4.2.9 WIZO

Jak již bylo řečeno výše, v roce 1990 v Praze začala obnovovat činnost ženská organizace World International Zionist Organization, které byla v průběhu druhé světové války zakázána činnost. K dnešnímu dni má 56 organizací působících po celém světě, které soustřeďují finanční prostředky na pomoc Izraeli a současně se starají o zařízení pro ženy a děti. V Praze Ženská mezinárodní sionistická organizace sdružuje okolo 70 členek. Její náplní je zajišťování kulturního a společenského života v pražské obci a pořádání sbírek ve prospěch Izraele.¹⁴⁹

4.2.10 MATANA a.s.

Akciová společnost Matana byla založena v roce 1992 Židovskou obcí v Praze, jejímž úkolem je zajišťovat hospodářskou činnost a správu nemovitostí, které jsou ve vlastnictví Pražské židovské obce. Nad chodem společnosti má obec absolutní kontrolu,

¹⁴⁶Sdružení židovských vojáků a odbojářů [online], [cit. 2011 – 03-02]. Dostupné na WWW: <www.antisemitismus.wz.cz/LPA.../PROTEST_PRAHA_10_11_07.html>.

¹⁴⁷Terezínská iniciativa – Institut Terezínské iniciativy [online], poslední aktualizace 4.12.2010, [cit. 2011-03-02]. Dostupné na WWW: <<http://www.terezinstudies.cz/cz2/TI/TI>>.

¹⁴⁸Srov.: Terezínská iniciativa – Institut Terezínské iniciativy [online], poslední aktualizace 4.12.2010, [cit. 2011-03-02]. Dostupné na WWW: <<http://www.terezinstudies.cz/cz2/TI/TI>>.

¹⁴⁹Srov.: Ženská mezinárodní sionistická organizace (WIZO) – Náboženství (Český rozhlas) [online], ©2000-2011, [cit. 2011-03-02]. Dostupné na WWW: <http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/zpravy/_zprava/484979>.

protože je jejím absolutním vlastníkem. Představenstvo a dozorčí radu volí reprezentace Pražské židovské obce pouze z jejích členů. Pražská obec jako nejvyšší orgán schvaluje a kontroluje veškerou činnost této organizace.

„Vztah mezi Matanou a Pražskou židovskou obcí je definován smlouvou o obstaravatelské činnosti, kde jsou povinnosti Matany přesně definovány takto: a.s. Matana

- 1) Zastupuje Pražskou židovskou obec ve výkonu práv a povinností majitele nemovitostí s právem hospodaření s majetkovými právy mimo zcizování nemovitostí;
- 2) Zajišťuje stavební a jiné činnosti při rekonstrukci nemovitého majetku objednavatele včetně přípravy a realizace v rozsahu stavebního zákona a předpisů souvisejících;
- 3) Provádí finanční operace s prostředky objednavatele v peněžních ústavech a fondech na území ČR;
- 4) Provádí služby pro objednatele požadované k zabezpečení oprávněných zájmů objednavatele, spojené s jeho činností¹⁵⁰

¹⁵⁰ Matana, a.s. In: *Roš chodeš, Věstník Židovských náboženských obcí v českých zemích a na Slovensku*, 1995, roč. 57, č. 1, s. 10-17, ISSN 1210-7468.

5. ŽIDOVSKÉ MUZEUM

Původní Židovské muzeum bylo založeno v roce 1906 v Praze na Mikulově. Po okupaci v roce 1939 byla jeho činnost zastavena a sbírky byly převedeny pod správu Židovské obce v Praze. „Po válce obnovilo Židovské muzeum v Praze svoji činnost pod správou Rady židovských náboženských obcí v ČSR. Nově byly uspořádány válečné depozitáře sbírek synagogálního textilu, stříbra a obrazů. Byla zpřístupněna knihovna se studovnou a archivní fondy“¹⁵¹. V roce 1950 bylo zestátněno a přejmenováno na Státní židovské muzeum a až v roce 1994 bylo v rámci restitucí navráceno Federaci židovských obcí.¹⁵²

V dnešní době je Židovské muzeum nejnavštěvovanějším muzeem v České republice. Součástí muzea je knihovna a Vzdělávací a kulturní centrum, jehož hlavním cílem je informovat co nejširší veřejnost o židovských dějinách. Židovské muzeum rovněž spravuje některé pražské synagogy, a to Španělskou, Pinkasovu, Maiselovu a Klausovou synagogu. Ve Staronové, Vysoké a Jeruzalémské synagoze se dodnes konají bohoslužby a spadají pod správu pražského rabinátu.

Staronová synagoga je nejstarší zachovanou synagogou ve střední Evropě. Byla vystavěna na konci 13. století a původní název byl Nová nebo také Velká. Synagoga jako zázrakem přežila všechny požáry a pogromy, který Židovské město potkaly. Dle legendy je na půdě Staronové synagogy ukryt legendární Golem. Od roku 1995 je Národní kulturní památkou. Je jednou z pražských synagog, kde pravidelně probíhají bohoslužby.¹⁵³

Španělská synagoga stojí na místě Staré školy, což byla nejstarší modlitebna Pražského židovského města, založená v polovině 12. století. Stará škola byla v 19. století přestavěna, ale brzy přestala návštěvníkům dostáčet a v roce 1867 byla

¹⁵¹FARNKOVÁ, Anita, HAMÁČKOVÁ, Vlastimila, KREJČOVÁ, Helena, PATŘÍK, Arno, a kol.: *Historie Židů v Čechách a na Moravě, od emancipace do současnosti*. 1. vyd. Židovské muzeum v Praze, 2005, s. 77, ISBN – 80-85608-96-0.

¹⁵²Historii Židovského muzea a celé Pražské židovské obce je velmi dobře zpracovaná v knize Tomáše PĚKNÉHO, *Historie Židů v Čechách a na Moravě*. 1.vyd. Praha, Sefer, s.r.o., 1993, ISBN 80-900895-4-2.

¹⁵³Srov.: Staronová synagoga [online], [cit. 2011-03-03]. Dostupné na WWW: <<http://www.jewishmuseum.cz/print/cztoldnew.htm>>.

zbourána. Na jejím místě byla v roce 1868 postavena Španělská synagoga, která nyní spadá pod Židovské muzeum a slouží k výstavě jeho expozic.¹⁵⁴

Pinkasova synagoga byla postavena v roce 1954. Po válce byly na její zdi vy-psány jména téměř 80 000 Židů z Čech a Moravy, kteří se stali obětí holocaustu. Za dob komunismu byla na dlouhou dobu uzavřena a znovu otevřena byla po až Sametové re- voluci, ale v roce 2002 byla nejvíce zasažena velkou vodou, které zaplavila Prahu. V důsledku toho byla narušena její statika a poničeny nápisy na stěnách. Po dlouhých opravách byla opět zpřístupněna v roce 2003. Od té doby slouží jako památník obětem šoa.¹⁵⁵

Maiselova synagoga byla vybudována v 16. století, ale velká část z ní byla v roce 1689 zničena při požáru ghetta, po kterém byla ještě několikrát přestavěna a dnes slouží Židovskému muzeu jako prostor pro pořádání výstav a jako depozitář.¹⁵⁶

Vysoká synagoga vznikla v 16. století jako součást pražské židovské radnice a původně sloužila především zaměstnancům Pražské židovské obce. Na dlouhá léta zde byly zrušeny bohoslužby a v době komunismu sloužila jako sklad Židovského muzea. V dnešní době se zde bohoslužby opět konají, ale není přístupná veřejnosti.¹⁵⁷

Klausová synagoga byla postavena v 16. století a původně byla komplexem tří budov. Po požáru ghetta v roce 1689 byl komplex zničen a obnovena byla jen stávající budova. V dnešní době jsou v prostorech synagogy nainstalované expozice Židovského muzea.¹⁵⁸

Mimo těchto synagog, které se nachází na Josefově, je v Praze ještě několik dal- ších, například Jubilejní, Smíchovská, Karlínská a další. Během let také velké množství synagog zaniklo nebo bylo zničeno.

¹⁵⁴Srov.: FARNKOVÁ, Anita, HAMÁČKOVÁ, Vlastimila, KREJČOVÁ, Helena, a kol.: *Historie Židů v Čechách a na Moravě, od emancipace do současnosti*. 1. vyd. Židovské muzeum v Praze: 2005, s. 21, ISBN – 80-85608-96-0.

¹⁵⁵Srov.: *Pinkasova synagoga – Památník v Pinkasově synagoze* [online], ©2004-2008, [cit. 2011-03-04]. Dostupné na WWW: <<http://www.jewishmuseum.cz/cz/cz-ex-pinkas.htm>>.

¹⁵⁶Srov.: *Maiselova synagoga* [online], ©2004-2008, [cit. 2011-03-04]. Dostupné na WWW: <<http://www.jewishmuseum.cz/cz/czmaisel.htm>>.

¹⁵⁷Srov.: *Vysoká synagoga – Synagogy – Židovská Praha – Praha – www.atlasceska.cz* [online], ©2007-2011, [cit. 2011.03-02]. Dostupné na WWW: <<http://www.atlasceska.cz/praha/vysoka-synagoga/>>.

¹⁵⁸Srov.: *Klausová synagoga* [online], ©2004-2008, [cit. 2011-03-04]. Dostupné na WWW: <<http://www.jewishmuseum.cz/cz/cz-ex-klaus.htm>>.

ZÁVĚR

Židovská obec v Praze patří mezi nejstarší a nevýznamnější centra ve střední Evropě. Její vznik je datován do 10. století, kdy byla jedním z nejvýznamnějších židovských center na světě a působilo zde mnoho významných rabínských osobností, filosofů, umělců historiků a učenců své doby.

Židovská komunita se od nepaměti musela potýkat s nejrůznějšími formami útlaku a perzekucí, které měly dopad na její rozvoj. Nejhorší dopad na populaci židovského obyvatelstva na našem území měla bezesporu druhá světová válka, během které buď zemřelo, nebo bylo zavražděno ve vyhlazovacích táborech téměř 80 000 Židů z Čech a Moravy. Tím se však klesající počet židovské komunity v Československu nezastavil, i po druhé světové válce existují tři výrazné vlny emigrace československých Židů, ke kterým notně přispěl komunistický režim, který na našem území vládnul od roku 1948 až do Sametové revoluce v roce 1989. První vlna, při níž emigrovalo téměř 24 000 československých Židů do Izraele, přišla hned po válce v roce 1946 a trvala až do roku 1950. Druhá vlna následovala v polovině šedesátých let, kdy došlo k uvolnění režimu a bylo povoleno legální vystěhování do Izraele. Během této druhé vlny tvořili velkou část židovských emigrantů intelektuálové a aktivní členové židovské komunity. Poslední vlna emigrací nastala těsně po sovětské invazi v srpnu 1968.

Po pádu komunistického režimu v roce 1989 začaly v rámci Židovské obce v Praze postupně obnovovat činnost některé organizace a spolky různých směrů¹⁵⁹, které velkou měrou pomohly jejímu rozvoji, byť díky nim docházelo v rámci obce k rozkolům. Asi největší podíl na obnově obce měl vznik základní školy a gymnázia, jejichž vzdělávací programy jsou zpřístupněny nejen židovským obyvatelům České republiky. Tento fakt zajisté svědčí o jisté snaze o určitou reformu obce.

V čele Pražské židovské obce stojí od roku 1992 ortodoxní pražský a zemský rabín Karol Efraim Sidon. Nedílnou součástí pražské obce je, spolu s několika synagogami a židovskými hřbitovy, také Židovské muzeum založené v roce 1906, v jehož čele stojí Leo Pavlát. V současné době sdružuje Židovská obec v Praze okolo 1 600 členů a Federace židovských náboženských obcí deset židovských obcí v celé české republice.

¹⁵⁹ Konzervativní, ortodoxní a liberální (reformní).

Ve své práci jsem se pokusila nastínit průběh obnovy Pražské židovské obce po letech, kdy jí žádný velký rozkvět nebyl umožněn. Práce ukazuje nejdůležitější momenty ve vývoji obce v průběhu let od roku 1989 až do současnosti. Dle mého názoru je zde nastíněn příklad normalizace společenských organizací a společnosti, který je tolik typický pro postkomunistický vývoj. Domnívám se, že by toto téma jistě zasloužilo do budoucna hlubší rozpracování ať týkající se dopadu komunistického režimu, tak doplnění informací o budoucím vývoji. Psaní bakalářské práce mě obohatilo o některé nové poznatky, díky kterým se nyní lépe orientuji ve struktuře Pražské židovské obce i jí přidružených organizacích.

Podle mého názoru se v současné době setkáváme s židovskou tematikou především v souvislosti s druhou světovou válkou a do jisté míry se již nikdo nezajímá o to, co se dělo po ní natož o soudobou historii, přesto, že se domnívám, že některé její mezníky jsou nanejvýš zajímavé. Proto doufám, že tato práce třeba někdy někomu poslouží byť jen k nepatrnému nahlédnutí do problematiky současného judaismu v České republice.

SEZMAN POUŽITÝCH ZDROJŮ – literatura

BÍLKOVÁ, H., HANIČIL, J.: *Antisemitismus v posttotalitní Evropě*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství France Kafky, 1993, 257s., ISBN 80-901456-0-4

BORÁK, M.: *Budoucnost ztraceného kulturního dědictví. Dokumentace, identifikace a restituce kulturních statků obětí II. Světové války*. 1. vyd. Praha: Tilia, 2007, 373 s., ISBN 80- 86904-17-2

CÍSAŘOVÁ, B., PERČAN, V.: *CARTA77. Dokumenty 1977-1989. Svazek 1-3*. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i., 2007, 1804 s., ISBN 978-7285-084-6.

ČEJKA, M., KOŘAN, R.: *Rabíni naší doby. Autority judaismu v náboženském a politickém dění 20. století a současnosti*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2010, s. 275, ISBN 978-80-87474-00-6.

FARNKOVÁ, A., HAMÁČKOVÁ, V., KREJČOVÁ, H., PATŘÍK, A., a kol.: *Historie Židů v Čechách a na Moravě, od emancipace do současnosti*. 1. vyd. Praha: Židovské muzeum v Praze, 2005, 79 s., ISBN – 80-85608-96-0.

HEITLINGEROVÁ, Alena: *Ve stínu holocaustu a komunismu. Čeští židé po roce 1945*. 1. vyd. Praha: G plus G, s.r.o., 2007, 274 s., ISBN 978-80-86-86103-97-6.

KAPLAN, K.: *Kronika komunistického Československa. Klement Gottwald a Rudolf Slánský*. 1. vyd. Brno: Barrister& Pricnipal, 2009, 375 s., ISBN 978-80-87029-53-4.

KAPLAN, K., PALEČEK, P.: *Komunistický režim a politické procesy v Československu*. 1. vyd. Brno: Barrister& Pricnipal, 2001, 253 s., ISBN 80-85947-75-7.

KŘÍŽ, J.: *Náboženství a veřejná moc v zemích Evropské unie. Sborník textů*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo kultury České republiky, GRASPO CZ, a.s., 2009, 333 s., ISBN 978-80-86310-86-2.

PERČAN, V.: *CHARTA 77, Od morální k demokratické revoluci*. 1. vyd. Praha: Československé dokumentační středisko nezávislé literatury ve spolupráci s Ústavem pro soudobé dějiny ČSAV a ARCHA, 1990, s. 364, ISBN – 80-90000422-1-X.

PĚKNÝ, T.: *Historie Židů v Čechách a na Moravě*. 1. vyd. Praha: Sefer, 1993, 430 s., ISBN 80-9000895-4-2.

RUCKER, L.: *Stalin, Izrael a Židé*. 1. vyd. Praha: Rybka Publishers, 2001, 313s., ISBN 80-86182-53-3.

SOUKUPOVÁ, B., SALNER, P., LUDVÍKOVÁ, M.: *Židovská menšina v Československu po druhé světové válce. Od osvobození k nové totalitě*. 1. vyd. Praha: Židovské muzeum v Praze, 2009, 179 s., ISBN 978-80-86889-90-0.

SUK, J.: *Labyrintem revoluce: aktéři, zápletky a křížovatky jedné politické krize: (od listopadu 1989 do června 1990)*. 1.vyd. Praha: Prostor, 2003, 507 s., ISBN 80-7260-099-0.

SVOBODOVÁ, J.: *Zdroje a projevy antisemitismu v českých zemích 1948 – 1992*. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994, svazek 19., 90 s., ISBN 80-85270-34-X.

TAZBIR, J.: *Protokoly sionských mudrců. Pravda nebo podvrh?* 1. vyd. Olomouc: Votobia 1996, 228 s., ISBN 80-7198-034-X

TIGRID, P.: *Politická emigrace v atomovém věku*. 1. vyd. Praha: Prostor, 1990, 137s., ISBN 80-85190-00-1.

ZABAVITELVI, M. a D.: *Judaismus od A do Z. Slovník pojmů a termínů*. 1. vyd. Praha: Sefer, 1992, 285 s., ISBN 80-9000895-3-4.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ – tiskoviny

DINGIR, Religionistický časopis o současné náboženské scéně, roč. 2001 – 2004, ISSN 1212-1371.

MASKIL, Věstník židovské liberální komunity Bejt Simcha, Praha: 2001-2010.

METROPOLITNÍ TELEGRRAF, Praha: Metropolitan 1992.

ROŠ CHODEŠ, - Věstník Židovských náboženských obcí v českých zemích a na Slovensku, 1990 – 2010, ISSN 1210-7468.

VĚSTNÍK ŽIDOVSKÉ NÁBOŽENSKÉ OBCE, Praha: 1948 – 1990, ISSN 0139-6412.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ – internetové zdroje

American Joint Distribution Committee [online], poslední aktualizace 2011, [cit. 2011-02-15]. Dostupné na WWW: <<http://www.jdc.org/about-jdc.aspx?s=header>>.

Boj o židovské město v Praze: anarchisté a policisty i s neonacisty – Aktuálně.cz [online], ©1999-2011, [cit. 2011-02-25]. Dostupné na WWW:<http://aktualne.centrum.cz/tema/kristalova-noc_8081/>.

Gaon (medieval Jewish scholar) – Britanica Online Encyklopedia [online], ©2011, [cit. 2011-03-20]. Dostupné na WWW: <<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/225522/gaon>>.

Česká unie židovské mládeže [online], ©2000-2011, [cit. 2011-02-28]. Dostupné na WWW: <http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/zpravy/_zprava/668052>.

Daniel Mayer [online], [cit. 2011-02-22]. Dostupné na WWW:
<<http://www.pametnaroda.cz/data/witness/546/recording/120-transcript.htm>>.

Domov sociální péče Hagibor [online], ©2011, [cit. 2011-02-28]. Dostupné na WWW:
<http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=57&Itemid=78&lang=cs>.

Ekonomické oddělení [online], ©2011, [cit. 2011-02-28]. Dostupné na WWW:
<http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=367&Itemid=223&lang=cs>.

Ezra – informace pro veřejnost [online], © 2011, [cit. 2011-02-28]. Dostupné na WWW:
<http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=176&Itemid=165&lang=cs>.

Federace židovských obcí [online], poslední aktualizace 23.11.2004, [cit. 2011-02-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.ekumenickarada.cz/index.php?setlang=1&ID=318>>.

FRÁNEK, Tomáš: Zákon chrání extrémisty vzkázal úřadům soud – Aktuálně.cz [Online], ©1999-2011, [cit. 2011-02-25]. Dostupné na WWW:
<<http://aktualne.centrum.cz/domaci/soudy-a-pravo/clanek.phtml?id=513144>>.

Hakoach [online], [cit. 2011-03-02]. Dostupné na WWW: <<http://www.hakoach.cz/>>.

Info o programu – Step by Step ČR, s.o. [online], [cit. 2011-02-25]. Dostupné na WWW: <<http://www.sbscr.cz/?t=1&c=6>>.

Informace o středisku lékařů [online], © 2011, [cit. 2011-02-28]. Dostupné na WWW:
<http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=182&Itemid=172&lang=cs>.

KDO BYL KDO v našich dějinách ve 20. století [online], [cit. 2011-02-22]. Dostupné na WWW: <<http://www.libri.cz/databaze/kdo20/search.php?zp=Opletal+Jan>>.

Klausová synagoga [online], ©2004-2008, [cit. 2011-03-04]. Dostupné na WWW:
<<http://www.jewishmuseum.cz/cz/cz-ex-klaus.htm>>.

Maiselova synagoga [online], ©2004-2008, [cit. 2011-03-04]. Dostupné na WWW: <<http://www.jewishmuseum.cz/cz/czmaisel.htm>>.

Redakční rada i informace [online], ©2005-2011, [cit. 2011-02-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.maskil.cz/redakcni-rada-a-info.html>>.

Nakladatelství Sefer [online]. Dostupné na WWW:<<http://www.sefer.cz/>>.

Odbor archiv bezpečnostních složek Ministerstva vnitra/ archiv stránek mvcr.cz [online], poslední aktualizace 14. 6. 2006, [cit. 2011-02-20]. Dostupné na WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/ministerstvo/oabs/dejiny.html>>.

O činnosti židovského sdružení Ukryvané dítě – Hidden Child – Náboženství (Český rozhlas) [online], ©2000-2011, [cit. 2011-03-02]. Dostupné na WWW: <http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/zpravy/_zprava/480784>.

O nás/ BEJT PRAHA [online], ©2008, [cit. 2011-02-28]. Dostupné na WWW: <http://www.bejt-praha.cz/o_nas.html>.

O nás – Lauderovy školy v Praze [online], ©2005 – 2011, [cit. 2011-02-25]. Dostupné na WWW: <http://www.lauder.cz/cs/zakladni_informace.html>.

PAVEC, Michal: Soud poprvé posvětil zákaz neonacistického pochodu – Aktuálně.cz [online], ©1999-2011, [cit. 2011-02-25]. Dostupné na WWW: <<http://aktualne.centrum.cz/domaci/zivot-v-cesku/clanek.phtml?id=512919>>.

Právní předpisy [online], poslední aktualizace 30.9.1999 [cit. 2011-03-11]. Dostupné na WWW: <<http://spcp.prf.cuni.cz/lex/z1a.htm>>.

www. ParlamentníPředpisy.cz – předpis č. 87/1991Sb [online], [cit. 2011-03-11]. Dostupné na WWW: <http://www.pravnipredpisy.cz/predpisy/ZAKONY/1991/087991/Sb_087991_-----_.php>.

Pinkasova synagoga – Památník v Pinkasově synagoze [online], ©2004-2008, [cit. 2011-03-04]. Dostupné na WWW: <<http://www.jewishmuseum.cz/cz/cz-ex-pinkas.htm>>.

Pražský rabinát [online], ©2011, [cit. 2011-02-25]. Dostupné na WWW: <http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=15&Itemid=66&lang=cs>.

Povodně postihly židovské památky Prahy [online], ©2004 – 2009, [cit. 2011-02-24]. Dostupné na WWW: <<http://www.jewishmuseum.cz/cz/czflood1.htm>>.

Restituce – Občanské právo – Sagit [online], [cit. 2011-02-22]. Dostupné na <http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=151&typ=r&levelid=oc_393.htm>.

Sdružení židovských vojáků a odbojářů [online], [cit. 2011 – 03-02]. Dostupné na WWW: <www.antisemitismus.wz.cz/LPA.../PROTEST_PRAHA_10_11_07.html>.

Sekretariát pro věci církevní MC ČSR Č. j.: 11662/75 – VII Udělování státního souhlasu k duchovenské činnosti - metodický výklad [online], [cit. 2011 – 02 - 22]. Dostupné na WWW: <<http://spcp.prf.cuni.cz/dokument/povol-17.htm>>.

Stáhnutí/Výroční zprávy ŽOP [online], ©2001, [cit. 2011–03-11]. Dostupné na WWW: <http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_docman&Itemid=147&lang=cs>.

Staronová synagoga [online], [cit. 2011-03-03]. Dostupné na WWW: <<http://www.jewishmuseum.cz/print/cztoldnew.htm>>.

Studijní ústav ministerstva vnitra (MV) – Archiv bezpečnostních složek – inventář – 425 [online], [cit. 2011-02-22]. Dostupné na WWW: <<http://www.abscr.cz/data/pdf/abs/inventar-425.pdf>>.

Terezínská iniciativa – Institut Terezínské iniciativy [online], poslední aktualizace 4.12.2010, [cit. 2011-03-02]. Dostupné na WWW: <<http://www.terezinstudies.cz/cz2/TI/TI>>.

TUČEK, Břetislav: *Židé v Praze se pobili o Staronovou synagogu* [online], ©2003-2011, [cit. 2011-02-25]. Dostupné na WWW: <<http://www.novinky.cz/domaci/54252-zide-v-praze-se-pobili-o-staronovou-synagogu.html>>.

Vysoká synagoga – Synagogy – Židovská Praha – Praha – www.atlasceska.cz [online], ©2007-2011, [cit 2011.03-02]. Dostupné na WWW: <<http://www.atlasceska.cz/praha/vysoka-synagoga/>>.

Ženská mezinárodní sionistická organizace (WIZO) – Náboženství (Český rozhlas) [online], ©2000 – 2011, [cit. 2011-02-22]. Dostupné na <http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/zpravy/_zprava/484979>.

Židovská obec v Praze [online], ©2011, [cit. 2011-02-25]. Dostupné na WWW: <<http://www.kehilaprag.cz/index.php?lang=cs>>.

Židovské památky ve vlastnictví Židovské obce v Praze|Židovské památky [online], [cit. 2011-02-22]. Dostupné na WWW: <<http://pamatky.kehilaprag.cz/>>.

Zpravodaj 2002/3 [online], ©2004 – 2009, [cit. 2011-02-24]. Dostupné na WWW: <<http://www.jewishmuseum.cz/cz/cz023.htm>>.

SEZNAM ZKRATEK:

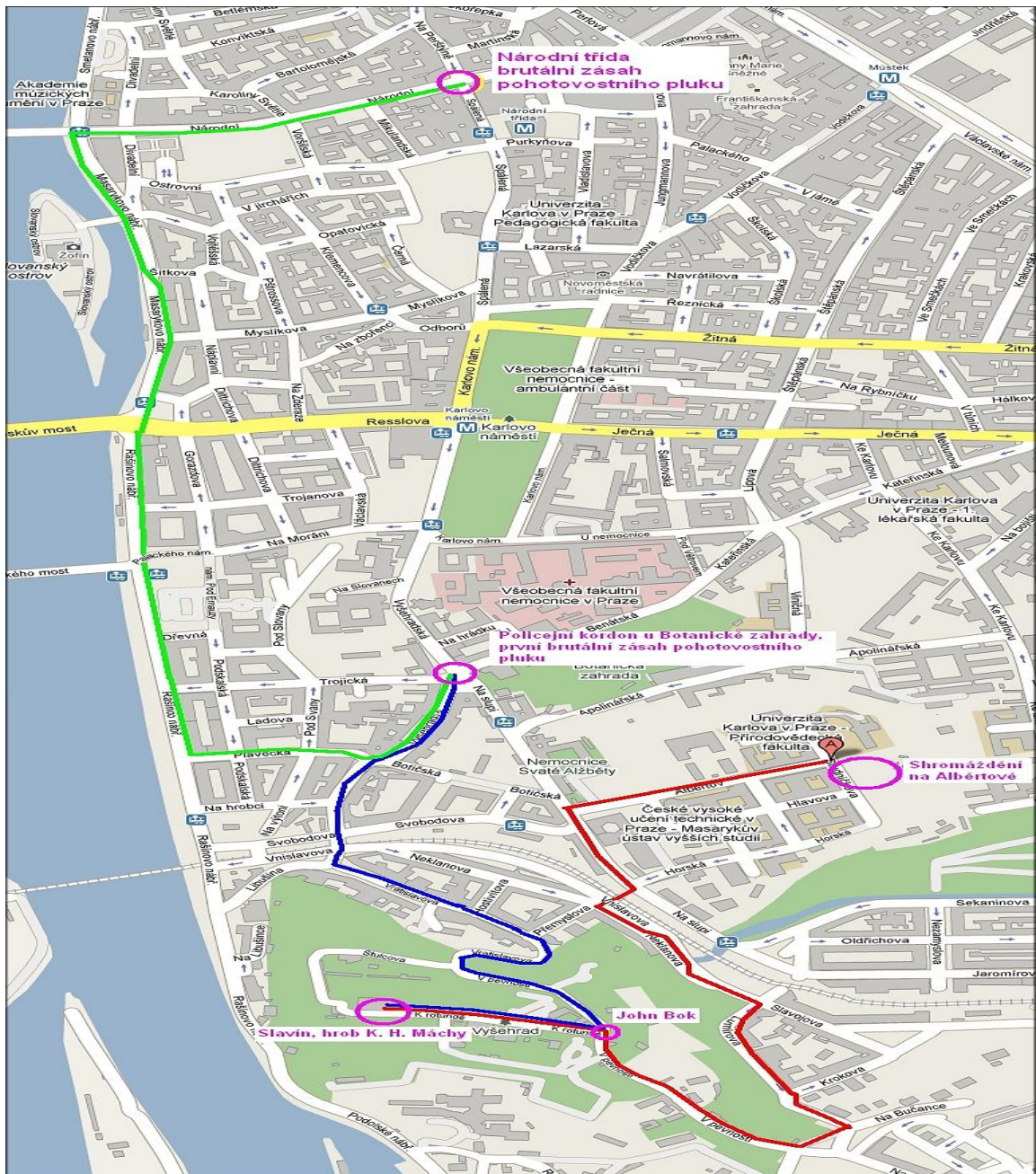
AJDC	American Jewish Joint Distribution committee
ČSFR	Česká a Slovenská federativní republika
ČSSR	Československá socialistická republika
FŽO	Federace židovských náboženských obcí v České republice
NFOH	Národní fond obětem holocaustu
KSČ	Komunistická strana Československa
RŽO	Rada židovských náboženských obcí
StB	Státní bezpečnost
ÚV KSČ	Ústřední výbor komunistické strany Československa
WIZO	World International Zionist Organization
ŽMP	Židovské muzeum v Praze
ŽO	Židovská obec
ŽOP	Židovská obec v Praze

SEZNAM PŘÍLOH:

PŘÍLOHA I	TRASA DEMONSTRACE 11. LISTOPADU 1989
PŘÍLOHA II	ŠKODY ZPŮSOBENÉ VELKOU VODOU V SRPNU 2002
PŘÍLOHA III	ŠKODY ZPŮSOBENÉ VELKOU VODOU V SRPNU 2002
PŘÍLOHA IV	ŠKODY ZPŮSOBENÉ VELKOU VODOU V SRPNU 2002
PŘÍLOHA V	PLÁNEK PŮVODNÍ TRASY POCHODU NEONACIS- TŮ ŽIDOVSKÝM MĚSTEM V PRAZE
PŘÍLOHA VI	KAROL EFRAIM SIDON
PŘÍLOHA II	CERTIFIKÁT

PŘÍLOHY:

PŘÍLOHA I – TRASA DEMOSTRACE 17. LISTOPADU 1989

Sametová revoluce, trasa demonstrace v pátek 17. listopadu 1989.

Převzato z WWW: http://www.totalita.cz/1989/1989_1117_dem_04.php.

PŘÍLOHA II – ŠKODY ZPŮSOBENÉ VELKOU VODOU V SRPNU 2002

Při západní straně Španělské synagogy vzniklo hluboké jezírko (fotografie ze dne 16. srpna 2002).

Převzato z WWW: <http://www.jewishmuseum.cz/cz/czfloodph.htm>.

**PŘÍLOHA III – ŠKODY ZPŮSOBENÉ VELKOU VODOU V SRPNU
2002**

Detail zdi Pinkasovy synagogy dne 27. srpna 2002

Převzato z WWW: <http://www.jewishmuseum.cz/cz/czfloodph.htm>.

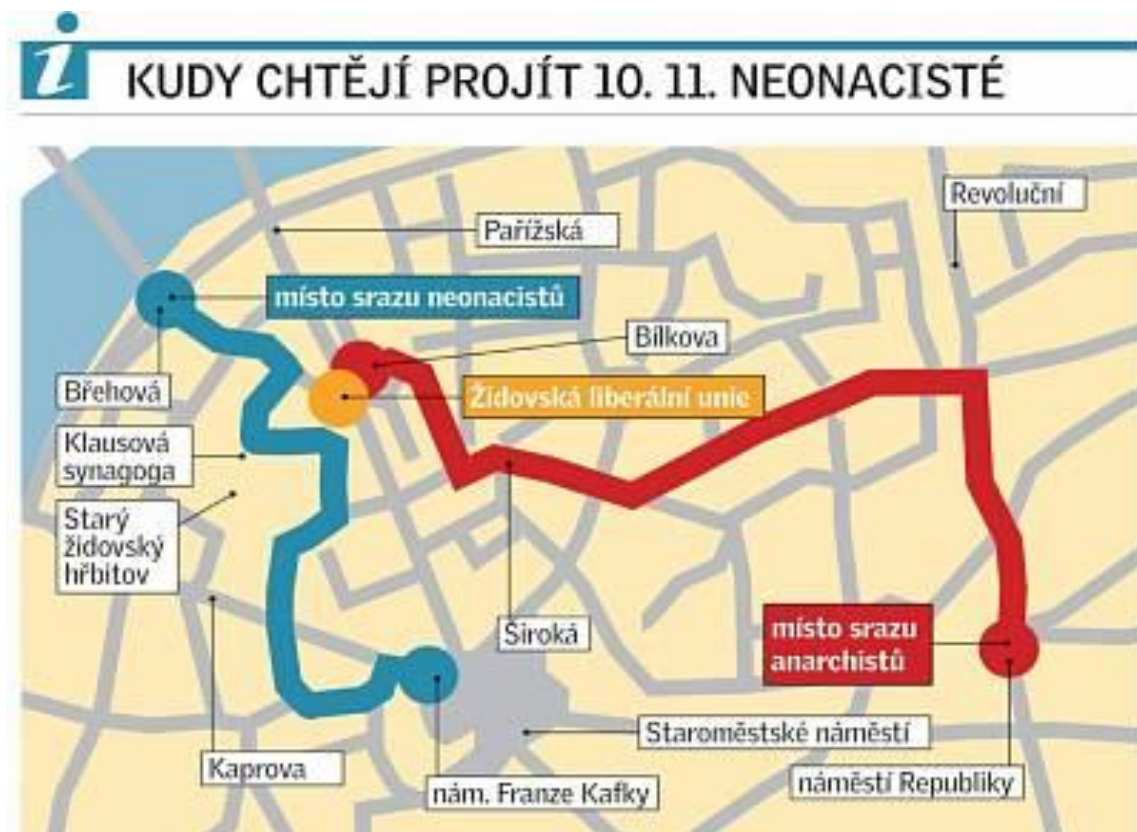
**PŘÍLOHA IV – ŠKODY ZPŮSOBENÉ VELKOU VODOU V SRPNU
2002**

Oprava Pinkasovy synagogy

Převzato z WWW: <http://www.jewishmuseum.cz/cz/cz024.htm>.

PŘÍLOHA V - PLÁNEK PŮVODNÍ TRASY POCHODU NEONACISTŮ ŽIDOVSKÝM MĚSTEM V PRAZE

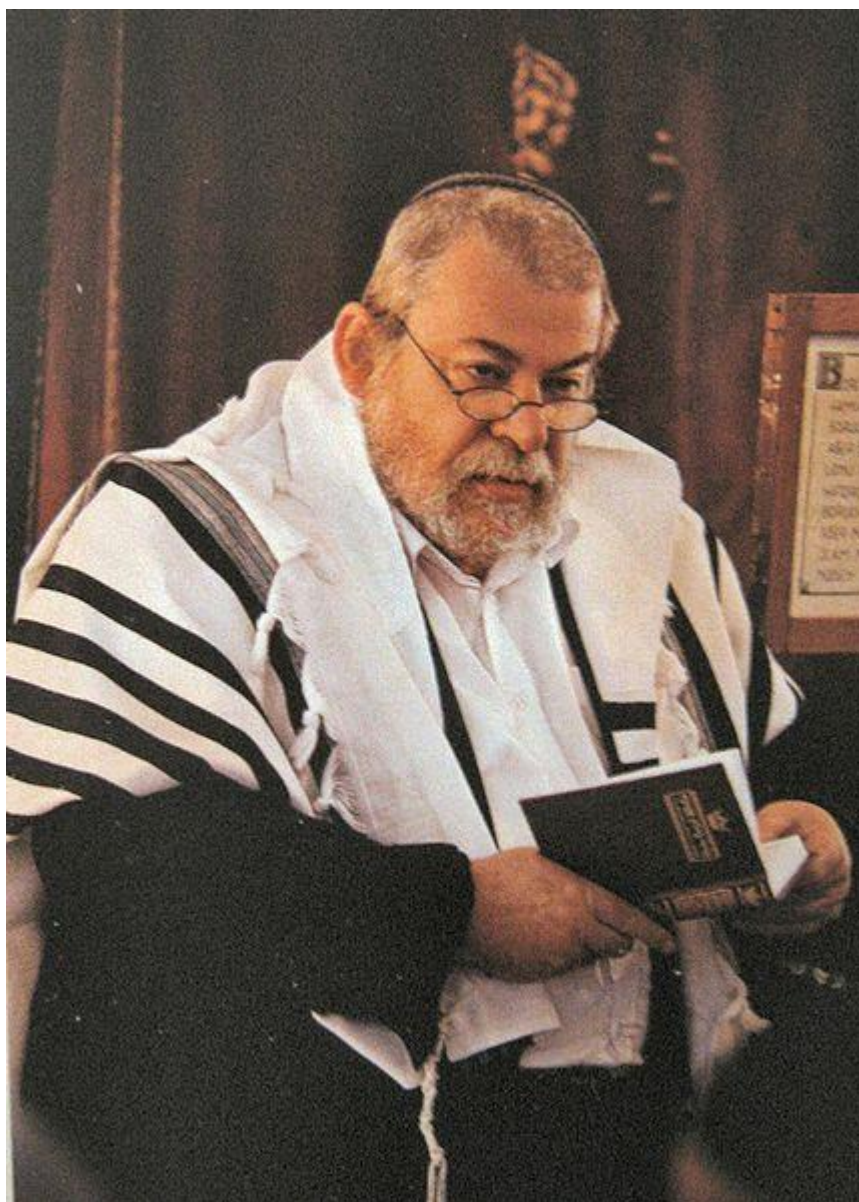

Toto je původně plánovaná trasa pochodu neonacistů Pražským židovským městem, který se uskutečnil 10. listopadu 2007 v den výročí Křišťálové noci.

Převzato z WWW:

http://www.denik.cz/z_domova/neonaciste_pochod_online200711.html.

PŘÍLOHA VI – KAROL EFRAIM SIDON

Převzato z WWW:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Karol_sidon_rabbi.jpg.

PŘÍLOHA VII - CERTIFIKÁT

703
CHIEF RABBINATE
OF JEWISH COMMUNITY OF PRAGUE
AND CZECH REPUBLIC

KASHRUT DEPARTMENT

Prague, 1/9/2005, 27 Av 5765

KOSHER CERTIFICATE

We hereby certify that the beer in bottles, cans and kegs,
produced by XXXXXXXXXXXX, a.s., in XXXX in the Czech Republic
is kosher except the period of Pesach, without any fear of
"CHADASH".

This certificate is valid until 7 of Elul 5766 (31/8/2006).

Rabbi
Menachem Kalchheim
Kashrut Department
Prague Rabbinate

Rabbi
Efraim Sidon
Chief Rabbi
of Czech Republic

MAISELOVA 18, 110 00 PRAHA 1
00-420-2-22318664 . דפד 00-420-2-24800804 : תלפון תלפון
00-420-405-875350 : סלולרי
E-Mail: menachem@kehilaprag.cz : תדודת תדודת

Vydávání osvědčení a certifikátů (hechšer) o rituální způsobilosti potravin a nápojů tzv. košer.

Převzato z WWW:

http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=78&Itemid=101&lang=cs.

ABSTRAKT:

PAVLÍKOVÁ, K.: *Obnova Pražské židovské obce po roce 1989*. České Budějovice 2011. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra filosofie a religionistiky. Vedoucí práce Mgr. Martin Klapetek, Ph.D.

Klíčové pojmy: Židé, judaismus, komunistický režim, Židovská obec v Praze, InSTITUTE Pražské židovské obce.

Tématem této bakalářské práce je současný život v Pražské židovské obci. Konceptem této práce je podat ucelený obraz o vývoji Pražské židovské obce po sametové revoluci. V první části podávám stručné informace o událostech týkající se židovského obyvatelstva po druhé světové válce a během komunistického režimu do roku 1989. V následujících kapitolách je popsán vývoj a obnova Pražské židovské obce po roce 1989. Tyto kapitoly jsou věnovány struktuře činnosti Židovské obce v Praze, dále pak struktuře Lauderových škol, košer stravování, Federaci židovských náboženských obcí a k ní přidružených organizací. Zmíněno je Židovské muzeum a židovské památky jako například synagogy.

ABSTRACT:

Key words: Jews, Judaism, the communist regime, the Jewish community in Prague, the Prague Jewish community institutions.

The theme of this bachelor thesis is present life in the Prague Jewish community. The concept of this work is to provide a comprehensive picture of the development of the Prague Jewish community after the Velvet Revolution. In the first part is briefly described information on events relevant to Jewish population after the World War II and during communist regime by the year 1989. In the following chapters are described the development and renewal of the Prague Jewish community after year 1989. These chapters are devoted to the structure of activities of the Jewish community in Prague, further the structure of Lauder schools, kosher food, the Federation of Jewish communities and its affiliated organizations. There were also mentioned the Jewish Museum and Jewish monuments such as synagogues.